

NEW YORK PUBLIC LIBRARY
DIV. 8
GRAND CENTRAL STA. BOX 2231
NEW YORK 17, N.Y.

V I E N Y B Ė

Oldest Lithuanian Newspaper in the World - Founded 1886

87 M. 15 N.

192 Highland Boulevard,
Brooklyn, N. Y. 11207

1973 M. SPALIO (OCTOBER) 26 D.

Telefonas:
APplegate 7-7257

30 CENTŲ

Oficialus JAV delegatų vizitas

Lietuvoje spalio 8-10 dienomis su oficialiu vizitu vėl lankėsi JAV Valstybės departamento pareigūnai. Tai konsulai iš Maskvos ir Leningrado S. Steiner ir G. Mathews. Juos priėmė ne tik Lietuvos Respublikinėje Užsienio reikalų ministerijoje ir Vilniaus miesto valdyboje, bet ir... komjaunimo komitete. Diplomatai, be Vilniaus, dar apžiūrėjo Elektrėnus, Kaišiadorių medelėną ir pabuvojo prie Kauno marių, kur 1972 m. vasarą stovyklavo Amerikos lietuviai. Tokie oficialūs Amerikos diplomatų vizitai pasidarė gana dažni, nors Valstybės departamentas teigia, kad JAV ir toliau nepripažįsta Lietuvos okupacijos.

Naujų politinių vėjų įtakoje vilniečiai taip pat spalio mėnesį galėjo Dailės muziejuje pamatyti amerikiečių abstrakcionistų ir taip vadinamo op-arto kūrėjų darbus. Ten veikė grafikos paroda, kurios eksponatai paimti iš Binghamton, N. Y. universiteto meno galerijos. Ta proga ten lankėsi ir šios galerijos direktorius, kuris davė patarimų dėl lietuviškų darbų atrinkimo panašiai parodai Amerikoje. Oficialūs kritikai pasidžiaugė, kad amerikiečių darbai atskleidžia kapitalistinio pasaulio "paradoksalumą, susvetimėjimą ir žmogaus vienišumą". Tačiau jie taip pat pripažino, kad paroda turėjo "reikšmingos pažintines reikšmės". Savo darbus buvo išstatę E. Rush, O. Schwarz, D. Small, T. O'Connor, P. Pozatis, L. Sokolovska.

BALFO SEIMAS LAPKRIČIO 10

BALFO 17-asis seimas lapkričio 10 d. įvyks, pasiremiant BALFO inkorporacijų dokumentais, BALFO įstatais, U. S. Supreme Court: Kings County, Brooklyn, N. Y., Special Term: Part III, Hon. J. Courtney McGroarty, Justice sprendimu ir Illinois General Not For Profit Corporation Act naujuosiuose lietuvių namuose, 877 East 185th St., Cleveland, Ohio.

Seimo pradžia 10 val. ryto. Seimą globoja BALF Clevelando skyrius, kuriam vadovauja Vincas Akelaitis.

Kiekvienas skyrius yra išrinkęs ar paskyręs vieną atstovą nuo 25

Tęsiama 6 psl.

Konferencijos dalyviai Vilniaus Gorkio gatvėje. Iš kairės į dešinę: E. Hruška (ČSR), A. Vošaklikas (ČSR), S. Lorencas (LLR), J. Glemža, P. Gaciola (Italija), M. Baltič (Jugoslavija). ALG. KUNČIAUS nuotrauka

UNESCO konferencija Lietuvoje

Antrą kartą Tarybų Sąjungoje, bet pirmą kartą Lietuvoje buvo surengta UNESCO globojamos Tarptautinės paminklų ir lankytinų vietų apsaugos tarybos (ICOMOS) mokslinė konferencija, sukviesta Tar. S-gos ir Čekoslovakijos nacionalinių ICOMOS komitetų iniciatyva. Konferencijos tema - "Istorinių centrų apsauga ir šandieninių gyvenimo funkcijų juose organizavimas".

Garbę būti tokio renginio vieta

Vilniui pelnė vaisingi Lietuvos restauratorių darbai: kompleksiskai restauruojami senamiesčiai, jų taikymas dabartiniams žmonių poreikiams.

Konferencijoje dalyvavo apie šimtas žymių mokslininkų. Jų tarpe (COMOS Prezidentas P. Gaciola, Varšuvos senamiesčio atstatymo "tėvas", Varšuvos Nacionalinis muziejaus direktorius S. Lorencas. Rusijos Kultūros paminklų apsaugos draugijos pirmi-

ninkas V. Ivanovas ir kiti.

Pagrindinius pranešimus skaitė Tar. S-gos Meno istorijos instituto direktoriaus pavaduotojas O. Svidkovskis ir žymus restauravimo teorijos ir praktikos autoritetas E. Hruška iš Čekoslovakijos. Lietuvos Kultūros ministerijos Muziejų ir paminklų apsaugos valdybos viršininkas, konferencijos Organizacinio komiteto pirmininkas J. Glemža ir Vilniaus miesto vyriausiasis architektas G. Valiuškis skaitė pranešimus apie Lietuvos kultūros paminklų apsaugą ir jų restauravimo darbus. Su jais konferencijos dalyvis supažindino ir Parodų rūmuose atidaryta paroda bei ekskursijos po Vilniaus senamiestį, Kauną, Trakus.

Senųjų miestų branduolių apsaugos, konservavimo, rekonstravimo, ryšio su moderniąja architektūra, pritaikymo nūdienai klausimus savo pranešimuose gvildeno Lenkijos, Bulgarijos, Jugoslavijos, Čekoslovakijos mokslininkai.

Konferencijoje susumuota įvairių šalių mokslininkų patirtis bei pasiekimai padės spręsti aktualius Lietuvos miestų planavimo, istorinių jų centrų panaudojimo ir sąsajos su naujosiomis, sparčiai augančiomis statybomis klausimus.

ICOMOS prezidentas prof. Pietras Gaciola ir Lietuvos TSR Kultūros ministerijos Muziejų ir kultūros paminklų apsaugos valdybos viršininkas Jonas Glemža konferencijos dienomis.

VIENYBĖ

THE OLDEST LITHUANIAN NEWSPAPER IN THE WORLD

was established in 1886 by Juozas J. Paukstys in Plymouth, Pa. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office in Brooklyn, N. Y. VIENYBĖ co-owners are: Valerie Tysliava and Joseph N. Tysliava. It is published bi-weekly by Valerie Tysliava, Joseph N. Tysliava and Jonas Valaitis. Editor: Jonas Valaitis; Managing Editor: Valerie Tysliava; Assistant: Ann Vaivada; Business Manager and Photo Editor: Joseph N. Tysliava; English Editor: Demie Jonaitis; Senior Editor: Vytautas Širvydas; Contributing Editors: Juozas Kreivenas, Edvardas Sulaitis, Vytautas Zalatorius.

SUBSCRIPTION RATES: \$7.00 for one year. Advertising rates on application. All rights reserved. Editorial and Administrative offices at 192 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. 11207. Telephone APplegate 7-7257.

mes

Vytautas Širvydas

Pasauliniam tarptautinės politikos orkestre pirmaisiais trim smuikais dabar groja Amerika, Tarybų Sąjunga ir Kinija. Viena jų, Tarybų S-ga, kaip tai pilnai neprisiderina prie kitų dviejų. Iš Amerikos, pavyzdžiui, niekas jokių žemių neieško, bet iš Kinijos turi Tar. S-ga užėmusi teritoriją Sibire, kurias rusų carai iš kinų pasisavino. Šalia to, Tarybų S-ga yra vienintelė didžioji galybė, kuri kariškai turi būti pasiruošusi dviejuose frontuose: prieš Vakarus ir prieš kinus. Greta viso to, Tar. S-ga yra vienintelė valstybė, kuri baiminasi savo įvairiausių piliėčių dėl jų tautinių bruzdėjimų, ar jų tautinės sąmonės kultūrinio kilimo.

Prieš pirmąjį Pasaulinį karą tokių bruzdėjimų bijodavo Austrijos-Vengrijos imperija. Dėl to toji imperija noriai įsivėlė į pasaulinį karą ir, kaip imperija, subyrėjo.

Brežnevas ir jo komisarai, neabejojamai, daro viską, ką išmano, nepakartoti austrų klaidos. Jis visus tarptautinius žygius turi apgalvoti atlikti, tarytum vyras viena parišta ranka. Neabejojamai, dabartinėje Tarybų Sąjungoje lietuviai ir kitos nenoriai įjungtosios tautos tai junta ir pasidaro atitinkamų išvadų.

* * *

Į Aną Pilį nusikėlė Amerikos lietuvių laikraštinių veteranas, buvęs Keleivio redaktorius Stasys Michelsonas, kuris ypač išgarsėjo iš kito veterano Miko Paltanavičiaus pasisavinta "Pasiakalbėjimai Maiko su Tėvu" idėja. Tolygia skiltimi (Vienybėje Lietuvos pradedąja ("Taradaika") savo metu Saulėje išgarsėjo kitas rašlus mūsų laikraštinkas Domininkas T. Bačkauskas. Abu šiomis populiariomis skiltimis taikė miestelėniškoje ir pramonėjančioje Amerikoje apsigyvenusį lietuvių ateivį valstietį, ne tautiniai ar kultūriniai pakylėti, bet kutenti jo žemesniuosius jausmus. Čia griežtai skyrėsi nuo dr. J. Šliūpo, kuris, reikalui esant, nevengdavo riebaus ar smarkaus žodžio, bet visada atkakliai ragindavo skaitytoją šviestis, eiti į mokyklą, griebtis amatų ir prekybos.

Kunigų prikalbintas tūlas lietuvis Bačkauską paskundė Amerikos teismui už jo "pornografinį" taradaikizmą. Teismas jį rado kaltu ir nubaudė \$1,000 bausme, vėliau ją sumažino iki \$100. Michelsonas teismo išvengė, bet paliko Amerikos lietuvių laikraštijos istorijoj faktą, kad ("maikizmu") atkalbino nemaža lietuvių iš SLA o, po to, prikalbėjo nesąmonių, kai Amerikos lietuvių tautininkai ir katalikai stengėsi sustiprinti nepriklausomą Lietuvą ir jos kultūrinį bei ekonominį gyvenimą. Kiekvienas šventasis, sakoma, būna išgyvenęs "tamsiąją naktį" pirm negu pamato dangišką šviesą. . . Pamatęs, kad "maikizmu" išauklėti jo socialistai veik šimtu nuošimčių išvirto komunistais, "tamsiąją naktį" išgyvenęs velionis Michelsonas vėliau pamatė dangiškąją šviesą ir pasidarė stipriu SLA ir nepriklausomos Lietuvos idėjų gynėju. Tokiu gyvenimą ir baigė.

* * *

Nauju vadu Bendruomenei iškeltas inž. Br. Nainys spaudai pareiškė: "pirmuoju mūsų rūpesčiu bus Lietuvos laisvė ir pilna, visapusiškai nepriklausoma Lietuva". Kadangi tai visų sąmo-

IŠ KAIRĖS IR IŠ DEŠINĖS

Girnakalis

ŠTAI KUO PASAULIS GRAŽĖJA

Visa taip paprasta. Jau prieš 18 metų mirė jaunas dailininkas Kiaulėnas. Liko niekad Lietuvos nemačiusi našlė su mažamete dukra. Gyvenimas riedėjo savo keliu. Praėjo tiek metų. Dukra užaugo. Dabar jos abi architektės.

Jos išlaikė ryšį viena su mirusiu vyru, kita su mirusiu tėvu. Savo rankomis pastatė New Yorke muziejų dail. Kiaulėno paveikslams.

Šios dvi moterys parodė, kad pasauly tikrai yra meilė ir pagarba žmogui, mirusiam gyvenimo draugui ir dukros meilė tėvui. Didį ta motina, taip dukrą išauginusi. Jos dabar yra atstovės to, kas šioje žemėje yra gražiausia. Aš joms lenkiu savo galvą prieš jų didybę.

Kai tokie dalykai dedasi, tai pasauly net linksmiau gyventi! . .

SENATVĖS GRĄSA

Lietuvių kolonijoje nesunku sutikti žmonių, jau žilų ir plikų, senatvės padovanotu pagurkliu, nelengvai nešančių metų našta.

Jau, kaip anksčiau sakydavome, nesitartina, bet į išeiviją senatvė jau atėjo! Susirinkimuose sena publika, seni prezidiumai, o taip pat senos kalbos ir senatviškos svajonės.

Senatvė, lyg boba išsekusiomis akimis, su gyvenimo išvogotu veidu ir sudžiūvusiomis kaulėtomis rankomis, skina nunokusius vaisius. Nuskintas rudens gėrybes čia pat krauna į karstus (atsiprašau - ne į karstus, bet į šiaip dėžes) ir veža kažkur už miesto į kapines (vėl atsiprašau už nešvelnumą - gabena į šiukšlyną ar eksportuoja į kitus pasaulius). Kurie dar nenuskinti, priņokę valstiai džiaugiasi savo gyvenimo pa-

vakariu. Bet koks tas nunokęs džiaugsmas!

O tie obuoliai buvo kadaise jauni. Prasadėjo jie su pavasariniais žiedais. Vėliau jauni obuoliukai augo, buvo pilni jaunystės ir jėgų, svajojo. Vieni svajojo apie garbę, kiti apie meilę, tretį apie ministerijas ir aukso maišus. Kai kurie, bet mažai kas, pagalvojo, kad obuolio rudeninė laimė - nunokti. Kai kas tikėjo, kad nunokti nėra taip bloga, jei tai atsitinka sėdint auksinėj kėdėj.

Labai graudžiai noksta pokarinė lietuvių išeivija. Eilės jau žymiai retėja. Jėgos žymiai senka. Gyvenimo uždurbis; patogūs namukai naujame krašte ir suklužę idealai. Žinoma, ir namukai ir idealai su priedais (jei priedas prie namuko - patogus, jei prie idealo - suklužęs).

- Saulės šermenys, - šaukia didysis lietuviško sąmojingo žodžio meistras Antanas Gustaitis iš Bostono. Piktinasi meistras ir šaiposi: girdi, padarė grabą be durelių. . .

Žinai, Antanai, kam tau tos durelės - vis tiek žemėmis užpils, ar į pelenus pavers.

Dar neprėjo ir trisdešimties metų nuo tų saulėtų dienų, kai niekas neabejojo grįšias į tėvynę. Betgi kandidatų į ministerius takai užžėlė neperžengiamais erkščiais. Buvo natviai įsikalbama, būk Lietuvoje patriotizmo neišliko, o mes iš Vakarų jo iškilmingai parvešime ir padovanosime bolševikų sunaikintiems tautiečiams.

Po daugelio metų buvo nustatyta, kad į tėvynę patriotizmo vežti nereikės, nes ir be išeivių jo pakankamai uždera. Su šiuo atradimu išeivių laisvinimo balionas ėmė ir subliuško, sakysim, per pusę.

Pasirodė, kad Lietuvoje kai kas

Tęsiama 4 psl.

ningų Amerikos lietuvių siekimas, naujas vadas nieko naujo nepasakė, tik įstojo į ALTO pramintas vėžes. Antruoju principu, sakė, būsianti "lietuviškos" švietimas, mokyklos, jaunimo stovyklos, knygos, laikraščiai, parapijos. "Šis principas bus kūniamas "vienybė". Pažiūrėsime, kaip šiuo vienybės principu Bendruomenė ateis paremti Vienybę Lietuvos lietuvių (dabartinę Vienybę), kuriai bendradarbiavo dr. Basanavičius, dr. V. Kudirka, dr. J. Šliūpas ir šimtai kitų iškilusių mūsų tautos sūnų!

* * *

Vienybė dar šią vasarą pirmoji iškėlė mintį savo patalpose surengti Vilniaus 650 metų paminėjimą. Minėjimą ir laikraštijoje paskelbė. Tuo metu sumanymo iniciatorė Valerija Tysliavienė susirgo, o Jonas Valaitis giliau įsijungė į SLA veiklą, ir minėjimą atidėjo. Gaila, abu neseniai jau buvę Vilniuj! Bet tuoj subruzdavo - sukručio - anot Girnakalio - "iš kairės ir iš dešinės" - net kelios grupės - rengti Vilniaus paminėjimus. Tuo Vienybė tik labai apsidžiaugė, kad estafetės būdu josios išjudintieji tautininkai, pažangiečiai ir dar kiti, nors ir atskirai, bet ir vieni ir kiti Lietuvos sostinę Vilnių prisiminė ir tinkamai ir turiningomis programomis paminėjo. Vienybėčiai džiaugiasi, kad dar Vilnius visus lietuvius sujungė. Patyrėme, kad vis dėl to lietuviškai dar bent šioje srityje yra vieningi! Sveikiname tave, gražusis Vilniau!

VIENYBĖ, 1973 m. spalio 26 d.

Taip man atrodo...

SALOMĖJA NARKĖLIŪNAITĖ

Skaitytojai reagavo raštu ir žodžiu dėl mano pastabų šioje skiltyje. Daugumai patinka, kad nesirengiu niekam primesti savo nuomonės. Esą, dabar tokiu laiku, kai bendrai turima tendencijos kalbėti "kaip iš ambonos", geras tonas, kai nesiveržiama su savo nuomone į absoliutų neklaidingumą ir neniekinama kitų nuomonės.

Tačiau buvo ir kitokių. Pvz., vienas žurnalistas, sveikindamas su naujos skilties pradėjimu, priduria, kad savo nuomonę turėčiau reikšti stipriau ir griežčiau.

Ačiū vieniems ir kitiems.

VILNIAUS SUKAKTIS

Nors šie metai ir nebuvo paskelbti Vilniaus metais, bet, tur būt, nedaug Amerikoje beliko lietuviškų kolonijų, kuriose nebūtų buvusi paminėta Vilniaus 650 metų sukaktis.

Spauda dėjo rašinius ir iliustracijas, pranešinėjo ir aprašinėjo minėjimus ir rodė nuotakas, kuriomis tie minėjimai praėjo.

Dėmesį atkreipia lietuvių meilė Vilniui. Na, ir kaipgi čia dabar nemylėsi Vilniaus, dainomis apdainuoto, legendomis apipinto! Be Vilniaus "nenurimo" Kaunijos Lietuva tada, kai Vilnių laikė lenkai. Vilniaus geidžia ir Amerikos Lietuva. Ir ji be Vilniaus nerimsta, išpažįsta ir viešai deklaruoja jam meilę ir žada kovoti ir išlaisvinti jį iš "komunistų jungo".

Tik porą minėjimų žinau, kur buvo pasidžiaugta, kad Vilnius dabar - Lietuvos sostinė, kad Lietuvos kultūros ir mokslo pasiuntiniai - mokslininkai, dailininkai ir menininkai - dabar kaip tie "šimtas vilkų" staugla, garsindami Vilniaus ir Lietuvos vardą pasaulyje.

Visų kitų minėjimų buvo trys standartinės dalys: 1. Prisiminimas Vilniaus praeities, 2. Paverkšlenimas dėl dabarties, kad Maskvos komunistai neleidžia jam pilnai sparnų išskleisti ir 3. Pareiškimas vilties, kad "Lietuvos trispalvė suplevėsuos Gedimino pilies viršūnėje".

Prie istorijos, kurią parengia tokie specialistai, kaip prof. dr. Jonas Puzinas, žinoma, mažai ką bepridėsi, bet būtina reikėtų pridėti štai ką:

Kad tuo laikotarpiu tarp anų abiejų Pasaulinių karų (I ir II-ojo), kai buvo šaukiama, kad "mes be Vilniaus nenurimsim", pačiame Vilniuje tebuvo vos trys procentai lietuvių, kai tuo tarpu dabar Vilniuje yra 40 procentų lietuvių. Pats Vilnius tada buvo apleistas Lenkijos provincijos miestas, o dabar jis - moderni respublikos sostinė. Pasakys kas nors: respublikos, tai respublikos, bet ne tokios. O man atrodo, kad: tik tokios, kokia yra, nes kitokios nėra. Gerai, kad dar tokia yra.

Tai būtų dėl antro punkto. Dabar dėl paskutinio - dėl vilties, kad Lietuvos trispalvė vėl netrukus suplevėsuos.

Tie visi, kurie Vilniaus meile pasigėrę ar kitaip įkaušę, per minėjimus ar po jų, skelbiasi pasirengę vesti tautą į netrukus išlaisvintą Vilnių, neturi žemės po kojomis.

Prisimenu, sykį Tėvas Tomas Žiūraitis, O. P., sukažkuo ginčydamasis, tvirtino, kad, norint patekti į dangų, pirma reikia kojom atsiremti į žemę. Taigi, tai paties reikėtų ir tiems vadams, į nepriklausomą Vilnių žygiuojantiems.

Kokiu naivumu kai kas verčiasi, galima jausti ir iš tokio užrašo po nuotrauka su Gedimino piliimi: "Tikime, kad Gedimino kalne tuoj vėl plevėsuos mūsų tautinė vėliava". Ir tai daro vienas žurnalas, kuri daug kas laiko rimtu leidiniu. (Zr. apačioje - iš "Laiškai lietuviams")

Tikime, kad Gedimino kalne tuoj vėl plevėsuos mūsų tautinė vėliava

VIENYBĖ, 1973 m. spalio 26 d.

STEBĖTOJO PASTABOS

Londonė suruoštoje Lietuvos fotografinių parodoje: Romualdas Rakauskas išstatė 15 didelio formato savo nuotraukų, Aleksandra Megauskas 13, Antanas Sutkus 12, o Algirdas Pilvelis 6. Šių fotografų darbai jau buvo išstatyti parodose Tarybų Sąjū bei rytų Europoje, ir pelnė aukso bei sidabro medalius. Kai kuriuos išspausdino Anglijos Photography Year Book leidinys.

Prie brangintinų lituanistikos leidinių tenka priskaityti Vilniuje 1970 m. išleistą "Lietuvių Liaudies Menas", pirmąjį tomą, kuriame iš devynių muziejų bei įstaigų sutelktos virš 8,000 įvairių kapų kryžių koplytėlių ir statulų nuotraukos. Pirmąjį šios rūšies leidinį Lietuvoje 1926 m. išleido dabar Amerikoje gyvenęs dailininkas A. Varnas.

Šių metų Miss America gražuolių konteste dalyvavo, kaip Miss New Jersey, lietuvaitė Suzanne Plummer (p-lė Plaškauskaitė) iš Camden, N. J.

ALto pramintu keliu į Washingtoną atvykusi Bendruomenės delegacija šį sykį buvo priimta "išdo departamento sekretoriaus asistento pavaduotojo Howard L. Worthington. "Delegacija nurodė, kad Maskva, siekdama iš Amerikos "didžiausio prielankumo", rodo didžiausią neprielankumą Amerikos lietuviams, kurių stuntiniam į Lietuvą multus pakėlė šimtu nuošimčių, o turizmą po Lietuvą, nukapojo nuo dešimties dienų iki penkių dienų."

Bendruomenės suruoštoji KanaDOS Lietuvių devynioliktoji diena Toronte pavyko, dalyviais ir pelnu bei programa (Čiurlionio Ansambelis). Gražiai prisiminta Vilniaus įkūrimo 650 metų sukaktis.

Brazilijos lietuvių (kurių, sakoma, esą apie 70,000) atstovas Bendruomenės seimui Washingtone pareiškė: "Tik tada mūsų čia augęs jaunuolis pamils savo tėvų žemę, kada jam suprantama kalba

bus pateikta ir parodyta, kad lietuvių tauta turi didelių rašytojų, poetų, muzikų, menininkų, o kartu ir didžią bei garbingą praeitį".

Detroito lietuvių planuoja Wayne universitete įsteigti Lietuvių Kambari, kokį turi universitetas Pittsburghe, siekiama lietuviškais motyvais tinkamai vaizduoti lietuvių tautos dvasią. Ruošama mūsų menininkams bei architektams konkursas su \$1,500 dovana.

Iš velionies prof. Antano Rukuižos (baigusio Miškų Institutą Petrapilyje 1913 m.) raštų patiria, kad pirmųjų žmonių apsigyvenimo Lietuvoje tikslī data dar nenustatyta, bet spėliojama prieš 8 ir 18 tūkstančių metų. Tačiau tie žmonės, prof. Rukuiža pasakoja: "Lietuvoje rado miškus su daugybe žvėrių, paukščių ir bičių. Ežeruose buvo įvairių žuvų".

Daugelis po 1948 metų į Ameriką atvykusių lietuvių čia važiavo ne tiek duonos ieškoti, kiek globos nuo Tar. Sąjū okupacijos. Bet dabar, sakoma: "Laikui bėgant, žmogus apsiranta. Jau daugelis mūsų nebe protestuoja, bet duoneliautojai, kokiais buvo ir visi senieji Amerikos lietuvių. Gražiai įsikūrėme naujamie krašte ir daugelis jau net nebeneri dalyvauti kad ir menkiausioje visuomeninėje veikloje".

Lietuviško laikraščio išleidimas Amerikoje kasdien daroši vis didesniu didvyriškumo žygiu. Senieji skaitytojai išmirtę, naujųjų neatvyksta, o paštas, ir popieris ir visi spaudos reikmenys vis brangsta. Šiuo metu, net popierio sunku gauti.

Neseniai, be jokio reikalo, pradėtos Naujosios Vilties laikraščio leidėjai, skelbia: "Laikraščio leidimas iš prenumeratų neišsilaiko ir nuostolius tenka padengti leidėjui - Amerikos Lietuvių Tautinei sąjungai ir Neo-Lithuania korporacijai".

Tai primena man vieną mano Vilniaus Vytauto Didžiojo Gimnazijos lenkų kalbos mokytoją, kuris buvo labai didelis realistas ir šitaip suformuluotą ano žurnalo svajonę pavadintų "nukirstos galvos svajone" (marzenie ściętej głowy). Nepaprastus dalykus atmetus, normaliomis dabartinėmis sąlygomis šito dalyko taip greit nebus ir mės, tur būt, savo amžiuje kitokio Vilniaus nesulauksime.

Prisimenu gen. Plechavičių, kai jis, važinėdamas po Vakarų Vokietijos zonas ir lankydamas mus pabėgėlių stovyklose: skaitė mums paskaitas ir tvirtino, kad "dar šiomet" sugrįšime į Lietuvą, o jei ne, tai kad išpeštume jam iš barzdos po plauką. Dabar žiūriu, kad jau tiek daug tų "dar šiomet" praėjo, tūkstančius barzdų būtume nupėšioję, o į Lietuvą dar negrįžtame ir tiek. Tik dar džiaugiamės, jei galime ją aplankyti kaip turistai.

Tokios pat vertės yra ir tie mūsų naujametiniai sveikinimai ir linkėjimai, kai, dauždami šampano stiklus, sekančiuosius Naujus Metus viliame susitikti Vilniuje.

Žinoma, tokie mūsų troškimai Vilniaus nei šildo, nei šaldo. Jis be mūsų pagalbos atsikėlė iš karo griuvėsių. Jis pats atsistatė Gedimino kalną ir jame iškėlė savo vėliavą. Jis pats aidi tūkstančiais balsų savo sūnų ir dukterų, kurie jį myli kasdien ir iš arti - ne taip, kaip daug kas mūsų šikly myli jį tik tam tikromis progomis ir tik iš tolo, bijodami ar gailėdamiesi pinigų jį nors retkarčiais iš užjūrių aplankyti.

IŠ KAIRĖS IR IŠ DEŠINĖS

Atkelta iš 2 psl.

dirba didelį tautinės (ir socialistinės) kultūros kūrimo darbą, rašo vertingas knygas, puošia tėvynę ir ja didžiuojasi. Labai gerai moko jaunimą. Kai kas ryžtasi ieškoti laisvių, kai kas deginasi, kai kas demonstruoja. Bet net keista - visi labai myli tėvynę. Tautai sklepijamas socializmas, internacionalizmas, ateizmas. Gausu visokių nesupratimų. Bet ką begali padaryti išeivijos nunokusių pensininkų susirinkimai ir rezoliucijos?

Sako, Kaune, Kalantai susideginus, demonstravo tūkstančiai. Gi kai Brežnevas Washingtone lankėsi, lietuviai irgi demonstravo... nepilni keturi tuzinai (tptiu, kaip pasirodė!). Washingtone, ta proga pasakysiu, prasčiau Brežnevui pasirodė tik totoriai, kurie demonstravo... tik trijose asabose... Šitokiomis jėgomis galima nebent Laisvąją Lietuvą, laikraštį Chicagoje, išleisti, o ne rodyti anti Tarybinius frontus.

Senatvė, nusibodo ir nublanko idealai!

Vazduotė daug ko sukuria. Net ir Vaičiūniene kurla poeziją "Lietuvių tautai", o chicagiškos Naujienos tartasi net Sniečkui neduodančios ramiai miegoti.

Bet kiek ši senatvė toli nuo tikrovės?

Svajonės ir poezija turi savos reikšmės ir galybės. Tačiau dėl šių saldybių nereikia manyti, kad nereikšmingas tikrovės pajautimas. Senatvė stenanti emigracijos reikšmę tautoje sparčiai nyksta.

Senatvė tuo ypatinga, kad ji nesiduoda paveikliama ir įtikinama. Štai ji išeivijoje kai kuriuose išsigimė į didelę neapykantą tėvynėi! Knygų lentynoje išeivų dvasininkų, net tik tarybiniai autoriai, bet ir šlandieninėj Lietuvoje išleisti Basanavičiaus su Maironiu raštai.

Kapitalinis veikalas apie senovės Lietuvos pilis susirgusiems tėvynės neapykanta nepriimtinas jau vien dėl to, kad spausdintas Vilniuje!

Geriausi rašomosios lietuvių kalbos žodynai ir akademiškosios gramatikos tūlą laisvintoją atbaido nuo domėjimosi kalbos reikalais, nes geriausi tos rūšies veikalai ateina iš Vilniaus.

Kokio bebūtų lygio menininkai, bet jie kai kam nepriimtini, jei jie atvyksta iš Lietuvos.

Suvaikėjusi ir karsto belaukianti senatvė uoliai darbuojasi, kad tėvynės kūrybos vaisiai išeivijoje neturėtų pasisekimo!

Chicagoje žmonės stato stiebą parapijos alkūnėje. Sako, iškels lietuvišką vėliavą ir tuo būdu palaikys jaunosios kartos patriotizmą. Žinoma, visiškai pritinka, kai lietuviškoje kolonijoje plevėsuoja ir lietuviškoji vėliava. Gi vėliavą be stiebo neiškelst, stiebo reikia. Bet kai žmonės per stiebą nemato lietuviybės, tai čia turime

vieną priežasčių, kad lietuviškame fronte jaunoji karta būk tai einanti šunims šėko grėbti...

Tiesą sakant, senatvė seniai žinoma visuose kontinentuose ir visais amžiais. Ji tragiška patiems seniams, nes veda į mirtį. Vis būna taip, kad senoji karta pastoviai iš gyvenimo scenos pasitraukia, o scena pastoviai pasipildo prieaugliu. Jei prieauglio pastoviai neatsiranda, tada senatvė reiškia visuomenės mirtį. Va, čia ir yra išeivijos tragizmas!

Bendrai imant, mūsų lietuviškasis prieauglis išeivijoje lietuviškos spaudos beveik neskaity, tradicinėse mūsų organizacijose veik nedalyvauja, tarp savęs lietuviškai beveik nesikalba. Žinoma, jų, to prieauglio prieauglis, nebus labiau lietuviški už savo tėvelius.

Dėl mūsų ateinančių kartų yra pagrindo būti ir kitai nuomonei. Surinkti duomenys rodo, kad specializuotų lituanistikos knygynėlių pas jaunikius dažniau atsiranda, kaip pas senosios kartos atelvius. Keista.

Taigi, iš vienos pusės dėl lietuviybės išeivijoje pučia pesimizmas, o iš kitos - viltis. Deja, ši viltis senosios kartos nešildo. Senoji karta nesuprato, kad svetur augęs jaunimas bent jau senų tautinio veikimo formų tikrai neperims. Ant 1945 metų slenkščio sustingusi senoji karta tautinės kultūros srity padarė labai daug, ypač mokyklų, spaudos srity. Pasireiškė kaip nebogi organizatoriai. Deja, visa tai beveik visiškai ignoravo naujas aplinkybes ir naujus laikus. O jaunimas niekur kitoks nebūna, visada apsisprendžia ir už naujus laikus ir už naujas aplinkybes. Tai yra pas mus viena pagrindinių priežasčių, dėl ko senatvėje paskendusį kartą noksta, o jaunoji jos ideologiniam palikimui lyg ir abejinga. Senoji karta tikėjo - bent savo dvasioje - palaikysianti tokią Lietuvą, kokią paliko. Ir čia senosios kartos klaida (o gal nuodėmė!), kad tikėjo savo vaikus perimsiant tuos sentimentus ir atsirišiant nuo naujų laikų ir gyvenamo krašto visuomenės.

Valkai eina savais keliais. Kam iš jų Lietuva nėra vien bevertis atsiminimas, tas pats ieško. Už tai ir atsiranda besidomiančių viena ar kita lituanistikos sritimi, ieškoma kontaktų su Lietuva. Ir tai darosi ne taip vadinamos organizuotosios visuomenės rekomendacijų dėka!

Vai dar bus daug visokių susirinkimų su prakalbotomis rezoliucijomis. Bus dar praetis pelesiais užpildomos spaudos. Kol mirs paskutinysis svajotojas, kurs tebelauks atgyjant jau nesančios praetis, dar praeis daug laiko. Pats paskutinysis jų dar šen ten tebesako karštas prakalbas. Kokiam susirinkime sėdžiu ir židriu į praetis tipo kalbantį patriotą: kiek čia senos ugnies! Ir pagalvoju: o gal tu, dėde, būsi tas paskutinysis!

Smulkmenos iš IV PLB Seimo

JONAS KIZNIS

Ketvirtasis Pasaulio Lietuvių Seimas Washington, D. C. rugs. 30-rugp. 2, išrinkęs PLB valdybą, pasibaigė bankete ir banketu, nes baigti Seimą posėdžiuose nebeužteko laiko, tad baigiamosios kalbos ir pranešimai buvo nukelti į banketą. Matyt, Seime buvo ne tik kalbėta, bet ir plepėta... Ko čia stebėtis! tai beveik derinasi su šio meto infliacijom ir emigrantinių seimų tradicijom.

Rinkimus laimėjo pirmasis kandidatų sąrašas į PLB valdybą. Sąraše buvo 7 žmonės, lygiai tiek kiek reikia valdybai sudaryti, ir visi frontininkai. Antrasis sąrašas turėjo kandidatų virš tuzino. Jam buvo lemta pralaimėti dėl kandidatų gausumo, lyginant jį su balsuotojų pagadinimui į antrą sąrašo kandidatų buvo įrašyti K. Valiūnas, J. Balkūnas, Vileišis... Tik pagalvokim, kas už juos galėjo balsuoti dėl jų turimų postų, dėl amžiaus ar dėl kai kurių iš jų visiškai nesusingaudymo kintančioj tikrovėj lietuvių bendruomenės ar plačiojo pasaulio dinamikoje.

Teko girdėti, kaip vienas iš pralaimėjusių valtojo ir guodėsi: "...kokle čia rinkimai ir koks balsavimas!... Į tokias atsakingas pareigas išrinkti žmonės... kai kurie iš jų beveik nežinomi. Reikėtų rinkti nusipelnčius, kaip Nadas Rastenis, Balkūnas... nusipelnusių žmonių mes turim!"... Pralaimėjęs kalbėjo jautriai ir karštai.

Šis skundas yra tipingas senatvės žengiančių kompleksas: nuolat žirsti apie jaunimo įtraukimą lietuvių visuomeninėm veiklom, o kai jaunesni, nors ir nebe pirmos jaunystės, ateina į nusipelnusių vietą, tai šie raukos ir priekaištai, kodėl buvo išrinkti ne jie, nusipelnusieji, o anie jaunikiai, beveik nežinomi... Ir dar užgieda: girdi, jaunimas neinaš tėvų keliais, kitaip galvojas, savaip vertinąs reiškinius bei faktus.

Rašytinė istorija lig šiol dar nežino, kad valkai galvoti ir vertinti įvykius lygiai taip pat, kaip jų tėvai ir pakartotų jų gyvenimą!

Frontininkai, laimėję PLB Seime rinkimus, lietuvių visuomenėj yra ryškūs savo veikla ir veiklos metodais. Žinoma sako, kad jie nėra vienodi; juos skirsto net į tris grupes. Kiečiausi yra Los Angeles frontininkai. Jie kieti kaip deimantas. Tai deimantinei grupei vienas kitas bando prikalšioti ne jų deimantybę, bet jų ideologines miglas, pro kurias jie mažai ką mato, kas dedasi Žemėje. Kiek lankstesni yra New Yorko frontininkai. Jie mėgsta kartoti esą tolerantai, nevengia nors kartais ir apsidairę, sutikti-pasikalbėti, net čerką išgerti, su kitos, net ir kairios, orientacijos tautiečiais. Libera-

liausi yra Chicago frontininkai. Aukščiausios apvaizdos lėmimu jie, tur būt, ir tapo išrinkti į PLB Valdybą.

Dabartinių emigracijos gyvenančių frontininkų pradžios, jų kilmės šaknų, reikėtų ieškoti Nepriklausomaj Lietuvoj, KVC (Katalikų Veiklos Centras) sąjūdyje, pradėtam 1919 m., Pijui XI paskelbus katalikų akcijos programą. PLB Valdybon šiais metais išrinktų frontininkų vyresnioji karta, tur būt, ir pati pirmoji, savo kalbose ar raštuose, skelbiamom idėjom paremti, dažnai cituodavo Leoną Degrelle, belgų fašistą, katalikų akcijos veikėją, pradėjusį reksistų-reksizmo sąjūdį 1930 m. Terminas reksizmas kilęs nuo vardo Kristaus Karalius-Rex. Hitleriui pradėjus avantiūrą, Degrelle susidėjo su juo. Jis, kaip fašistinis Hitlerio bendradarbis, 1942 m. suorganizavo Valonų legioną kovai prieš bolševikus. 1945 m. Degrelle pabėgo Ispanijon, 1946 m. Argentinon. Už akių buvo nutelstas mirties bausme.

Dabarties emigracijos frontininkų pradininkai Lietuvoje prieš Antrąjį pasaulinį karą dar nesivadino frontininkais. Gal būt, jie tada buvo linkę reksistų vardą pasirinkti. Bet atsitikus su Degrelle taip, kaip buvo kalbėta, būsimieji frontininkai nusisuko nuo belgų fašisto ir daugiau jo nebecituoja. Bet reksistų idėjų pas frontininkus, bent pas kai kuriuos, yra užsilikę. Tai liudija dar ne per seniausiai jų delkaruota ir brutališkai brukta kultūrinės "demokratijos" idėja.

Tikėkimės, kad naujoji PLB Valdyba nereikės nuteisti mirties bausme.

Statys "Kaukių baliu"

LIETUVIŲ OPERA šiuo metu repetuoja Verdi "Kaukių baliu", kurį statys su dirigentu Vytautu Marijošiumi. Dirigentas buvo atvykęs ir susitiko su Operos vadovybe, dailininku ir chormeisteriais. Vieną spektaklį diriguos jaunas muzikas chicagietis Alyvdas Vasaitis. Spektaklių dailininku bus A. Valeška.

Ateinančiam sezonui, taip pat su Marijošiumi, rengiamasi statyti lietuviškas operas, kuriom libretus parašė Landsbergis ir Kairys, o muziką - J. Kačinskas ir J. Gaidelis.

Bendrai paėmus, tai Operos pastatymai pareikalauja daug lėšų ir visada turima nuostolių. Pavyzdžiui, dar nuo pereinamo sezono "Carmen" spektaklių yra likę apie aštuonis tūkst. dol. nuostolių. Tikima, kad padės išbristi mecenatai, o taip pat, kad pavyks paroduoti "Jūratės ir Kastyčio" operos plokštelių, į kurių pagaminimą reikėjo investuoti apie 15,000 dol.

VIENYBĖ, 1973 m. spalio 26 d.

Katučiai

Tarybų s-gos Kultūros ministerija pareiškė padėką menininkams, kurių kūriniai šįmet keliavo po Ameriką su "TSRS tautų kūrybos" paroda. Tarp lietuvių menininkų, kurie šioje parodoje turėjo savo darbų, buvo gintaro bei metalo meistrai V. Jarutis, A. Jasaitienė, K. Toleikis ir kiti. Ši paroda veikė New Yorke, Chicagoj, Vašingtone, Bostone.

Spalio mėn. Valstybinėje filharmonijoje Vilniuje koncertavo švedė dainininkė B. Finilė su akompaniatoriumi D. Achacu. Solistė ypač sėkmingai padainavo G. Malerio, J. Sibelijaus ir H. Nistriono kūrinius. Taip pat iš Švedijos lankėsi socialdemokratinės jaunimo sąjungos delegacija. Švedai buvo komjaunuolių svečiai ir norėjo susipažinti su jaunimo visuomenine ir politine veikla bei jo ideologiniu ir estetiniu auklėjimu.

Keletą dienų prieš švedus svečiavosi Danijos kooperatinkų delegacija, vadovaujama G. Kristenseno. Svečiai susipažino su kooperatyvų mažmenine ir didmenine prekyba. Lankėsi Kaišiadoryse ir Kaune. Rugsėjo mėn. grupė žurnalistų iš Vakarų Vokietijos važinėjo po Vilnių, Kauną ir Trakus. Buvo užsukę į Švietimo ministeriją ir į "Tiesos" redakciją. Šios grupės vadovas buvo K. Ralfas, Fridricho Eberto žurnalistų fondo skyriaus vedėjas.

Mokesčiai

Suteiktos mokesčių lengvatos tiems, kurie uždirba 70 rb ar mažiau per mėnesį. Iš jų atlyginimo nebebus atskaitomas pajamų mokestis, kuris siekdavo porą procentų atlyginimo sumos. Sumažinti mokesčiai tiems, kurių atlyginimas yra tarp 70 ir 90 rb. Skirtingai nuo Amerikos, TS pajamų mokestis niekad nesudarė didesnės valstybės įplaukų dalies. Ten daug svarbesnis valstybei yra prekių apyvartos mokestis taikomas ir urminei ir smulkiąjai prekybai, kuris sunkiai guli ant vartotojų pečių.

Įsigaliojo naujasis TS Valstybinio notariato įstatymas. Ten notarai turi daug daugiau teisių negu Amerikoje. Jie paprastai būna baigę aukštuosius teisės mokslus ir yra valstybės aparato tarnautojai. Tarp paprastų notaro pareigų, kaip dokumentų, parašo ir tapatybės tvirtinimo jie imasi priemonių paveldimam turtui apsaugoti, išduoda liudijimus dėl nuosavybės teisės skyrybų atveju, uždeda draudimus gyvenamojo namo perleidimui, perduoda piliiečių ir įvairių įstaigų svarbius pareiškimus kitoms pusėms, priima į depozitą pinigus bei vertybės popierius, protestuoja vekselius, patelkia čekius apmokėjimui ir tvirtina čekių neapmokėjimą.

VIENYBĖ, 1973 m. spalio 26 d.

Kaziuko mūgė Vilniaus senamiestyje.

Vilniaus opera

Vilniaus opera ateinantį pavasarį persikels į naujuosius rūmus dešiniajame Neries krante. Ta proga įvyks ir naujos V. Klovos operos premjera - "Julius Janonis". Libretą parašė poetas J. Nekrošius. Janonis buvo komunistuojantis, bet neabejotino talento poetas, miręs 1917 m. Jis dar buvo žinomas Vaidilos Ainio slapyvardžiu.

Šį sezoną taip pat numatoma pakartotinai pastatyti V. Paltanavičiaus "Kryžkelėje", R. Wagnerio "Lohengriną", G. Donizetti "Luciją di Lammermoor" ir S. Gounod "Faustą". Baletu trupė pasirodys su J. Juzeliūno "Ant marių kranto", A. Rekašiaus "Aistromis", L. Minkaus "Don Quixote", ir A. Adano "Giselle".

Operoje debiutuos tenoras A. Čiplys, bosas R. Daunoras ir sopranas T. Macelytė. Praeitą sezoną sėkmingai debiutavo koloratūrinis sopranas D. Juodikaitytė.

Teatras

Tarp Lietuvos lobių, kurie vasaros turistams iš Amerikos neprieinami, yra ne tik opera, bet ir teatro spektakliai. Šį sezoną žiūrovi matys M. Sluckio "Ar tavo šuo nepasitęs?", J. Grušo "Pijus buvo protingas", Amerikos lietuviams jau pažįstamo K. Sajos "Devynbėdžių godas". Vaikų teat-

ro pastatymuose - A. Matučio "Drevinukas", A. Žeko "Ožkos malūnas", o lėlių teatre: S. Gedos "Pasaka apie stebuklingą berniuką" bei K. Sajos "Nykštukų dovanos".

Iš pasaulinės klasikos bus statomi A. Strindbergo "Mirties šokis", Sofoklo "Karalius Edipas", H. Ibseno "Laukinė antiš" ir "Gabrielis Borkmanas", P. Šeridano "Piktžodžiavimo mokykla", M. Gorkio "Dugne" ir K. Goldonio "Kavinė".

Kauno teatruose ypač gausu vakarietišku pastatymų. Muzikiniame teatre bus rodoma I. Kalmano operetė "Bajaderė", J. Štrauso "Šiksnosparnis" ir E. Grygo baletas "Peras Giuntas". Valstybiniame dramos teatre bus suvaidintas švedės A. Lindgren "Karlsonas vėl pokštauja" ir amerikiečio T. Williams "Troškimų tramvajus".

Be to, garsusis režisieriaus J. Miltinio teatras iš Panevėžio gastroluos Maskvoje, o Operos ir baletu teatro šokėjai iš Vilniaus - Bulgarijoje. Praeitą sezoną šio teatro pastatymas "Ne vien tik mellė" susilaukė sąjunginio pripažinimo ir diplomo konkurse, kuriame buvo peržūrėta daugiau kaip 90 spektaklių. Kauno lėlių teatras išvažiuoja gastrolėms į Varšuvą, Seinus ir Balstogę. Miltiniui ši

ŽMOGUS ŠIANDIEN VERTINAMAS TIEK, KIEK JIS DUODA VISUOMENEI.

Iš komunistinio reportažo

rudėnį buvo suteiktas "TA liaudies artisto garbės vardas", aukščiausias menininko pripažinimas rusų valdomose srityse.

"Trimitas"

Vienas iš nedaugelio profesionalių muzikinių vienetų Lietuvoje yra valstybinis pučiamųjų instrumentų orkestras "Trimitas". Jo vyriausias dirigentas - R. Balčiūnas. Žinomas "Trimitas" ne tik savo muzika, bet ir spalvingomis uniformomis, marširuojančiomis būgnininkėmis ir teatralizuotais maršais-paradais, kurie priima Amerikos kolegijų orkestrus. Kad muzikantams veltui duonos neduoda, rodo jų šios vasaros pasirodymai. Jie pradėjo ir užbaigė sezoną Palangoje, koncertavo Klaipėdoje ir Druskininkuose. Nidoj ir Plungėj, Skuode ir Šilutėj, o ir Rusnėj, Ventėj, Kintuose, Darbėnuose, Salantuose ir Mosėdyje. Per mėnesį surengdavo net iki 40 koncertų.

Telefonai

Vilniuje baigta statyti elektroninė tarp miestinė telefono stotis. Dabar iš ten bus galima be centrinės pagalbos susisiekti su daugeliu kitų abonentų Europinėje TS dalyje. Naujosios stoties pajėgumas 70 tūkstančių ryšių per valandą. Tai yra pradžia vieningos TS telefono ryšių sistemos. Automatinis komutacijos mazgas stočiai gamino čekoslovaku TESLOS ir Rygos VEF įmonės. Vilniuje yra 55 tūkstančiai telefonų 375 tūkstančiams gyventojų. Didelė telefonų dalis prijungta į staigose. 1970 m. tūkstančiui Lietuvos miesto gyventojų teko 81 telefonas, o tokiam pat kaimiečių skaičiui - 20 telefonų. Amerikoje tūkstančiui gyventojų vidutiniškai tenka 567 telefonai, o New Yorko valstijoje net 663.

Taip pat ir automobilių pamažu plinta Lietuvoje, o su jais ir aptarnavimo problemos.

ZODYNĖLIS

BAJADERĖ - indų šokėja;

DEBIUTUOTI - pirmą kartą pasirodyti scenoje;

FILHARMONIJA - įstaiga, propaguojanti muzikos meną.

TECHNIKUMAS - vidurinė amatų mokykla; profesinis technikumų yra žemesnioji amaty mokykla.

Kaip Balfas niekinamas Lietuvos spaudoje

Atkelto iš 1 psl.

narių (50 narių - 2 atstovai, 75 nariai - 3 atstovai ir t. t.). Skyriai, turį mažiau 25 narius, siunčia vieną atstovą (jeigu skyriuje nėra 25 narių, vistiek skyrius siunčia vieną atstovą, nors ir skyrius būtų mažiausias, turintis 7 narius). BALF direktoriai seime dalyvauja tik kaip skyrių atstovai, jei yra savo gyvenamos vietovės skyriaus paskirti.

Šis 17-asis BALF seimas neeilinis, specialus telimo patvarkymu. Delegatai turės dar kartą pasisakyti, ar BALFo įstaigą palikti Brooklyne, ar perkelti į Čikagą.

Pagal BALF suteiktas privilegijas, BALFo įstaiga neturi būti sujungta su jokia kita įstaiga. Kadangi visos šalpos įstaigos savo centrus turi New Yorke, neišmintinga ji iš New Yorko iškelti, tuo labiau, kad BALF įstaiga turi gerą namą patogioj vietoj.

BALFą steigiant, Centro raštinė pradėta Mt. Carmel, Pa., kan. dr. J. Končiaus raštinėje. Vėliau raštinė buvo New Yorke, o sandėlys Brooklyne. Taupymo sumetimais, pajamoms sumažėjus ir Centro raštinė perkelta prie sandėlio į nuosavus namus.

Visais laikais BALF direktoriai buvo iš dviejų vietovių. Sekretariatas beveik visą laiką buvo Chicagoj. Tad kam dabar užsispirti ir sandėlį su sunkiomis mašinomis iš Brooklyno iškelti, visai nesuprantama.

BALF veikla yra susidomėjusi ne tik Amerikos, Kanados ir kitų kraštų lietuviai. BALF veikla plėčiandomis ir Lietuva, tik iš skirtingo taško. Vilniaus "Tiesa", iškeldama ir dabartinės BALFo negeroves, štai ką rašo:

Jau ne kartą „Tiesos“ puslapiuose teko pasakoti apie Balfą ir Tarybų Lietuvai priešišką jo veiklą. Galvojau, kad daugiau apie tą vadinamąją šalpos organizaciją neteks rašyti. Tačiau iš anapus Atlanto atplaukiančios žinios priverė dar kartą imtis plunksnos.

Manau, kad ne visi skaitytojai prisimena, kas yra Balfas, kokie jo tikslai ir kaip jis jų siekia. Todėl trumpai priminsiu.

Balfas — Bendras Amerikos lietuvių šalpos fondas — reakcingųjų Jungtinių Amerikos Valstijų lietuvių organizacija. 1944 metų kovo mėnesio 25 dieną ištaigingame Čikagos viešbuty susirinko keturių lietuvių išsilvijos grupių atstovai. Juos visus jungė antitarybiškumas, neapykanta komunizmui. Vadinamąją šalpos organizaciją Balfą iš pat pradžių kontroliavo ir materialiai rėmė JAV valdžios organai. Vien pirmaisiais veiklos metais iš valdžios Balfas gavo apie milijoną dolerių.

Savo pagalbą Balfas teikė asmenims, nusikaltusiems tarybinėi

santvarkai, hitlerininkų talkininkams, kitiems antitarybiniams elementams Lietuvoje ir už jos ribų.

Balfas pradėjo teikti Jungtinėse Valstijose karinius nusikaltėlius, fašistų pagalbininkus. Jis taip pat siekė demoralizuoti mūsų respublikos gyventojus, šelpė asmenis, kovojusius prieš Tarybų valdžią ar kitaip parodžiusius savo antitarybinę orientaciją.

Balfas savo veikloje iki pastarojo laiko rėmėsi reakcine dvasininkija. 1944—1964 metais Balfas pirmininku buvo antikomunistinė veikla žinomas kanauninkas Juozas Končius. Nuo 1964 metų Balfas pirmininku buvęs kunigas Vaclovas Martinkus aktyviai talkininkavo hitlerininkams tuometinėje Mažiekių apskrityje. Balfas reikalų vedėjas (1958—1968 m. m.) kunigas Longinas Jankauskas-Jankus 1941 metų vasarą surengė kruvinas žudynes Skuode, sutepė savo rankas žmonių krauju. 1968 metais Balfas reikalų vedėju tapęs kunigas Pranas Geiščiūnas bandė dar labiau suaktyvinti antikomunistinę veiklą.

Tokia padėtis Balfu buvo iki pastarojo meto.

PAPUVĖS LAIVAS

SKĖSTA

Septyniadešimt pirmaisiais Balfu laivas, ilgai lopytas ir smaluotas, vis labiau kiuro, vis mažiau klausė vairo ir kryo. Tai į vieną, tai į kitą pusę. Kiekvieną kartą laivą išgelbėdavo antikomunizmo dozė, kurios nesigailėjo nei pats Balfas pirmininkas Vaclovas Martinkus, nei tuo labiau reikalų vedėjas Pranas Geiščiūnas.

Abu kunigai, pasitelkę aukščiausiąjį ir gąsdindami JAV lietuvius komunizmo šmėkla, šiaip taip prisikalėdavo sau dolerių. Bet žaliųjų popieriukų vis mažėjo, o kalbos apie Balfu vadovų nesąžiningumą ir kad tas Balfas nereikalingas plito JAV lietuvių tarpe ir lietuviškoje išsilvijos spaudoje. Aukotojai garsiai ir primygtinai reikalavo viešai pasakyti ir parodyti, kam tenka jų doleriai.

Tai padaryti buvo ne taip jau paprasta. Juk didelė aukų dalis likdavo Balfu viršūnių piniginėse, o šelpiamuosius pasiekdavo kandžių suėstų medžiagų atraižos ir kitos senienos, ilgai trūnijusios senukų skryniose.

Vaclovas Martinkus, Pranas Geiščiūnas bandė viešai gėdinti Jungtinių Valstijų, kitų kraštų lietuvius.

1971 metų gegužės keturioliktoją V. Martinkus Čikagoje smarkiai prikašiojo Balfu aktyvistams. Marijonų laikraštis ta proga rašė:

„Pirmininkas pažymėjo, kad Balfu šalpos visai neremia Kana-

dos lietuviai... Panaši padėtis yra ir kitose valstybėse. Todėl visą šalpos našta turi išnešti tik JAV lietuviai Dabar cv (centro valdybos — V.M.) posėdyje yra nutarta, kad Kanados ir kitų valstybių lietuviai, kurie nepadedą šalpos darbe, negaus jokių pašalpų ir sluntinų pasiuntimul...“

Kanadoje leidžiamame laikraštyje „Tėviškos žiburiai“ „Nuskriaustuoju“ pasivadinęs autorius išspausdino laišką iš VFR, kuriame piktinosi:

„Balfas atsisako apmokėti prenumeratas Kanadoje spausdinamų laikraščių, nes Kanados lietuviai neprisideda prie Balfu rinkilavų. Tai liūdna žinia, nes yra nepasiturinčių tautiečių, kurie jau keletą metų skaito Kanadoje spausdinamus lietuvių laikraščius. Dabar teks jų atsisakyti dėl naujo Balfu nutarimo. Galimas dalykas, kad tai bus pritaikyta ir kituose kraštuose leidžiamai spaudai.

Kuo mes kalti, kad Kanados lietuviai neprisideda prie Balfu rinkilavų? Balfas, baudamas kanadiečius, nubaudžia mus vargšus, gyvenančius V. Vokietijoje. Aš ir mano pažįstami manome, kad toks Balfu nutarimas yra neteisingas, nes tukenčias ne kanadiečiai, o mes čia, V. Vokietijoje, pasilikę vargti“.

Matyt, prasti Balfu popieriai, jei nebeįgali toliau užsakinėti laikraščių Europos ir kitų šalių lietuviams.

O čia dar kai kurie Jungtinių Valstijų valdžios organai vis nepalankiau žiūri į Balfą ir jo veiklą. Balfas valdžios sąskaita jau nebegali siųsti maisto, kai kurių kitų siuntinių.

Apie Balfu akcijų smukimą kalba ir tai, kad jis buvo priverstas likviduoti savo skyrius Vokietijos Federatyvinėje Respublikoje bei kituose kraštuose.

Į skėstančio Balfu bures vėjo stengiasi pūsti reakcingoji spauda. „Dirva“ suteikia V. Martinkui žodį. Kunigas blaškosi, nežino, ką konkrečiau pasakyti.

„Aš, kaip Balfu pirmininkas, turiu pasidaryti kai kuriais rūpesčiais, kurie elegia mano ir kitus Valdybos narius“.

Kokie tie rūpesčiai?

„Faktai palaika faktus, kad pernai metais bendrajam Balfu įplaukė apie 20.000 dol. mažiau.

Apeliuoju, mieli lietuviai, į jūsų gerą valią. Stipriai savo aukas į Balfu Centrą. Raginkite savo pažįstamus taip daryti“.

1971 metų gruodžio mėnesio pradžioje kitas reakcingas laikraštis aimanavo:

„Balfu šį rudenį skelbtasis vaizdas nebuvo sėkmingas. Iš „Keleivyje“ paskelbtų aukotojų sąrašų matome, kad tik maža tautiečių dalis savo auką atidavė... Sumažinkime vienu svaru kumpį ar kalakutą, vienu pusbonklu pavilgos ir tą su melle pasiųskime Balfui. Tokiu būdu mūsų ki-

šenė nepalengvės, o bus parodyta didelė broliškos meilės palauga“.

Raginimai nepadėjo. Balfu viršūnės ir jų ramsčiai jau tē, kad artėja smarki audra.

Mat, tam tikri Balfu rėmėjų sluoksniai ir kitos buržuazinės lietuvių organizacijos pamatė, kad senieji Balfu vadovai diskredituoja save tautiečių akyse, tamsia savo praėjimimi (bendradarbiavimas su hitlerininkais) atstumia lietuvius, kurie vis rečiau atidaro Balfui savo pinigines. Todėl buvo nutarta skėstantį Balfu laivą gelbėti, ant kapitono tiltelio pastatyti naujus žmones, kurie gimė ir augo Jungtinėse Valstijose.

„PERVERSMAS“

KLIVLENDE

1971 m. spalio mėn. 23 d. Klivlende (JAV) įvyko Balfu direktorių suvažiavimas. Koks ten suvažiavimas, jei susirinko keturiolika direktorių (merdinčių Balfu skyrių atstovai). Trylika direktorių atsiuntė savo įgaliotinius. Jų tarpe ir Balfu pirmininkas V. Martinkus. O keturi direktoriai nei patys atvyko, nei įgaliotinių siuntė.

Ir taip dvidešimt septyni balfininkai vertė V. Martinkų ir Pr. Geiščiūną. Visų pirma Marija Rudienė buvo išrinkta direktorių tarybos pirmininke (iki 1971 m. tokių pareigų Balfu nebuvo).

M. Rudienė iš karto perėjo į puolimą prieš V. Martinkų.

Nors ir buvo kalbama, jog tai paslaptis, bet visi žinojo, kad M. Rudienė stengiasi Balfu centrą perkelti į Čikagą.

Klivlende buvo paruošta dirva Balfu pirmininkui V. Martinkui ir reikalų vedėjui Pr. Geiščiūnui nuversti. V. Martinkus buvo pasiūles Balfu seimą surengti Filadelfijoje. Direktoriat tam nepritarė ir į protokolą įrašė:

„Sekantį seimą rengti Detroitė“.

Pirmasis raundas baigėsi ne V. Martinkaus ir P. Geiščiūno naudai, nors tai viešai ir nebuvo pasakyta. Kunigai tai jautė ir pradėjo veikti.

„Dirva“ trenkė smarkų akibrokštą Marijai Rudienei, laikydama ją apsišaukėle:

„Arba prisiminkime mūsų Balfą, kur vieno direktorių posėdžio metu, nelyginant iš mėnulio iškritusiam direktoriui (beje, tasai direktorius yra ilgametis Balfu generalinis sekretorius Albinas Dzirvonas — V.M.) pasiūlius, buvo išrinktas direktorių pirmininkas. Tuo tarpu įstatai sako, kad Balfu vadovybę sudaro Centro Valdyba su pirmininku priešakyje. Dabar atsiranda du pirmininkai. Vienas Balfu direktorius, ki-

tas Balfo centro valdybos pirmininkas, iki šiol koordinavęs visą Balfo veiklą. Kas yra kas?"

Į tai turėjo atsakyti Detroitas, kuriame 1972 m. spalio mėn. 28—29 dienomis ir vyko Balfo XVI seimas. Jame buvo nutarta Balfo centrą perkelti į Čikagą.

Tai reiškė, kad iš V. Martinkaus ir Pr. Geisčiūno rankų išsprūsta doleriai. Be to, Detroito V. Martinkui teko praryti labai karčią piliulę. Jis buvo nušalintas iš Balfo centro valdybos pirmininko ir paliktas tik direktorių tarybos pirmininku. Neliko ir reikalų vedėjo Pr. Geisčiūno. Kunigų vieton stojo Marija Rudienė ir J. Bagdonas.

Kas jie?

Marija Rudienė yra amerikietiškojo biznio atstovė, vienam asmeny suderinanti dolerių kaupimą ir reakcingą veiklą.

Naujojo Balfo reikalų vedėjo J. Bagdono pažiūras nusako kad ir šitoks įvykis. Jis vienam antitarybininkui Balfo vardu Niujorke įteikė 100 dolerių, pažadėdamas paramą ir ateityje.

TOKS TOKI VANOJA

Skęstančio laivo kapitono tiltelyje prasidėjo karas.

Nors, anot M. Rudienės, V. Martinkus pažadėjo per tris mėnesius perduoti visas bylas, senus baldus parduoti, senus drabužius likviduoti, išsiunčiant siuntiniais, kurie siuntiniams neįmanomi panaudoti, tuos likviduoti, bet šito jis nepadarė. Vadinasi, egzistuoja dvi valdybos. V. Martinkaus vadovaujama Niujorke, o su M. Rudiene priešakyje — Čikagoje.

Senoji centro valdyba perėjo į puolimą, ir Balfo Niujorko skyrius federaliniame teisme iškėlė bylą. Tikslas — panaikinti Detroito seimo sprendimą ir apkaltinti naująją valdybą. Niujorko skyriaus skundo, kaip pripažįsta senuosius balfininkus remianti spauda, esmę nusako kad ir šitoks teiginys:

„Išvežimas iš New Yorko Balfo centro yra slektimas elementų, kurių motyvai negali būti išmatuoti. Perkėlimas atnešęs finansinį bankrotą ir praradęs aukotus.“

Naujoji Balfo pirmininkė be jokių užuolankų davė suprasti V. Martinkui ir jo rėmėjams, kad nenusileisianti.

Savo žodžius M. Rudienė parėmė konkrečiais veiksmais. Kaip šių metų balandžio 11 d. rašo „Dirva“, M. Rudienė ir A. Dzirvonas iš centro įstaigos Bruklina pasiėmė dalį bylų bei dokumentų ir juos išsivežė. „Dirvoje“ paskelbtame Balfo tarnautojų pareiškime šitaip aprašoma ši karinė operacija:

„Laukome savo pareiškimo pranešimo, kad vasario 7 d. į Balfo centrą atvyko p. M. Rudienė ir p. A. Dzirvonas ir trečias mums nepažįstamas asmuo ir pareikalavo tuojau jiems perduoti bylas, atskaitomybės knygas bei kitus dokumentus. P. Rudienė pakeltu tonu išbarė mus grasindama, kad jei mes neduosime, pašauks policiją. Į mūsų aiškinimus, jog neturime tam teisės, nes esame tik tarnautojai, nekrepė dėmesio, grasinama policija ir teismu, atsidarė spintas, susikrovė į lagaminus kiek tilpo bylų, svarbių dokumentų, išsiplėšė iš čekių knygos tris lapus, sudėjo į laukiantį taksį ir išvažiavo.“

Naujoji Balfo pirmininkė ėmėsi ir kitų priemonių.

Šių metų kovo mėn. 31 d. Čikagon sulėkė Balfo direktoriai trenkė V. Martinkui lemtingą smūgį — pašalino iš direktorių tarybos pirmininkų, kitaip sakant, išmetė iš laivo. O tiems Balfo veikėjams, kurie senosios vadovybės inspiruoti Niujorke pradėjo bylinėtis, buvo pagrįsta:

„Bylos nenutraukus, centro valdyba įgallota imtis teisinių priemonių išreikalauti iš bylos užvedusių asmenų atlyginimų Balfo padarytus nuostolius, kurie bus jaučiami ne tik šiais metais, bet ir ateityje“.

NEPADĖS JOKIE VAISTAI

Tuo karas dėl dolerių nesibaigė. Senoji valdyba neįvykdė direktorių nurodymo balandžio 14—15 d. d. perduoti Čikagai visus dokumentus, bylas ir kitą turtą.

Todėl M. Rudienė šių metų balandžio 18 d. Čikagoje sušaukė spaudos konferenciją. Kanadiškiai „Tėviškės žiburiai“, remiantys naująją Balfo vadovybę, pripažįsta, kad didėja nusivylimas Balfo.

Iš aprašymo matosi, jog „Gintaro“ svetainės, kur vyko toji spaudos konferencija, savininkas pareiškė:

„Jis iki šiol Balfui aukodavo 50 dolerių, bet toliau teaukos tik 5. O vienos stambios lietuviškos prekybos savininkas užsiminė, kad jo partneris tik ką pasakęs, jog aukų reikalus reiks gerokai peržiūrėti ir iki šiol Balfui skirtą stambią kasmetinę sumą nukreipti kitoms.“

„Tėviškės žiburiai“ su apgailestavimu pripažįsta:

„Yra visuomenėje palaužtas pasitikėjimas Balfo, naujoji Balfo centro valdyba jaučiasi, kad jos rankos vykdyti šalpos darbą yra supančiotos, ir net galvoja apie atsistatydinimą“.

Karas dėl Balfo dolerių nesibaigė. Abi pusės ir toliau žvangina ginklais.

Praėjus mėnesiui po jau čia minėtos M. Rudienės spaudos konferencijos, „Vienybė“ (73. V.18.) pora puslapių padovanojo sunkiajai senosios Balfo vadovybės artilerijai — išspausdino V. Martinkaus, jo trijų pavaduotojų ir išdininko laišką. Dabar jau prie gė-

dos stulpo prikalama naujoji vadovybė:

„Pareiškimuose spaudoje nuelta taip toli, kad implikuojama pasitarnavimu okupantui. O naujai išrinktosios valdybos balandžio 18 Čikagoje sušauktoje spaudos konferencijoje, kuriai vadovavo p. M. Rudienė, ir kurioje dalyvavo naujosios valdybos nariai bei direktoriai, buvo garsiai reikščiama: „Ten New Yorke destruktivinį darbą Balfo daro, tur būt, Maskvos agentai“. Taip pat konferencijoje pastabomis iš vietų buvo viešai kaltinama centro valdyba dėl kažkokių finansinių malversacijų, o kai kurie konferencijos dalyviai pakartotinai šūkavo: „Tenai vagiai!“ Konferencijos vadovė visai nemėgino tokių pareiškimų stabdyti“.

Kaip sakoma, vagis ieško vagies, vagies kepurė dega. Vaclovą Martinkų ir kompaniją ypač įžeidė žodis „malversacija“. Tarptautinių žodžių žodynas jį aiškina šitaip: suktybė, sukčiavimas, išieikovijimas, sąskaitų padirbinėjimas, klastojimas.

Labai įžeistos už pavadinimą vagim, senosios centro valdybos galvos pasipiktinusios skelbia:

„Visuomenė, kurios aukomis Balfas vykdoma šalpa, turi teisę žinoti, kas iš tikrųjų yra kaltas dėl susidariusios padėties, kurios pasekmė yra tokia, kad praktiškas šalpos darbas yra sustojęs ir sunku numatyti, kada begalės būti pradėtas.“

Nei viena, nei kita pusė negali prieiti prie dolerių. Iš čia abipusiai kaltinimai spaudoje. Tamė laiške V. Martinkus, jo pavaduotojai ir išdininkas kaltina M. Rudienę už tai, kad ji

„neslaskalvydama su centro valdyba, pradėjo šaukti direktorių suvažiavimus, nustatytį dienotvarkę, parinkti seimų vietas ir t. t.“

... Naujoji valdyba savo raštais, pridėdama pasidirbtą antspaudą, iš anksto nepašalindama dar teisėtai tebedirbančios valdybos, užšaldė visus Balfo fondus bankuose. Buvo paraližuotas visas Balfo darbas.

Už visą netvarką, kuri susidarė dėl naujosios centro valdybos neteisėtų ir arogantiškų veiksmų, yra atsakinga ji, o ne mes“.

Kol viena ir kita pusė įrodinėjo savo ryžlą tęsti šalpą ir juodino viena kitą, savo žodį tarė Niujorko teismas. Nė viena pusė nelaimėjo, bet abi džiaugiasi. Mat teismas „pripažino, kad naujai išrinktoji Centro valdyba teisėta ir veikia toliau, bet iš kitos pusės teisėjas įsakė naujai valdybai nedelsiant šaukti naują seimą“.

Abi pusės ruošiasi šių metų lapkričio 10 dieną Klivlende būsimam suėjimui, kuris dar kartą spręs, kieno bus viršus, kas laimės dolerius — V. Martinkus ar M. Rudienė. Abi pusės galanda kirvius ir vėl pasitelkė lietuviškąją buržuazinę spaudą, kuri irgi sušilo į du frontus, ir skalbia abiejų valdybų nešvarius bal-

tinus, tempia į dienos šviesą juodus darbelius. „Vienybė“, sakysim, čiumpa jautį už ragų. Jos redaktorius Jonas Valaitis, visokeriopai remdamas V. Martinkų, stačiai klausia:

„Būti ar nebūti Balfui? — Kaip Balfas šiandien veikia?“

Ir pats sau atsako:

„PILNIAUSIAI 100 PROC. SUSABOTUOTAS — NIEKO NEVEIKIA!“ (mano pabraukta — V. M.).

Rietenos dėl dolerių turi ir savo gerąją pusę. Vaidų įkarščio apimti, Balfo vadeivos išplepa tai, kas anksčiau buvo slepiama už devynių užraktų ir buvo kuo didžiausia paslaptis. Vadinasi, Jungtinių Valstijų lietuviai, savo doleriais šelpę Balfą ir kartkartėmis reikalavę viešų atskaitų, dabar pamato tikrąjį, apnuogintą jo veidą ir, matyt, aukodami pinigus, pagalvos, ar verta remti tuos, kurie šnarandčius žaliukus sau pasiglemžia, dėl kurių vaidijasi ir pešaši, dėl kurių vienį kitus vanoja į šuns dienas.

Mirusiam nepadeda joks dirbtinis kvėpavimas, joks vėnojimas beržinėm vantom. Balfo laivas vis labiau grimzta, ir jam nepadės joks kapitonas bei šturmanų keitimas. Vytautas MINIOTAS

Apie autorius

Straipsnio Tiesoje apie Balfą autorius Vytautas Miniotas yra jaunas vyras, gimęs 1928 m. vasario 22 d. Viekšniuose, Akmenės rajone. Dabar yra Tiesos laikraščio Vilniuje skyriaus vedėjas, gabus žurnalistas, parašęs įdomių apybraižų įvairiomis temomis. Jis greičiausia ir nežino, kad kai Balfas savo pirmąsias siuntas Lietuvos žmonėms 1944—1945 metais siuntė, tai jas siuntė per Russian War Relief organizaciją, kuri į Lietuvą siunčiamąsias Amerikos lietuvių dovanas savavaliai nukreipė ne į Lietuvą, bet į Rusiją, aiškindamas, kad nuo karo nukentėjusiems Rusijoje amerikiečių šalpa yra daug daugiau reikalinga. Dar pabrėžė, kad Tarybų S-ga visus savo piliečius lygiai traktuojanti; kuriems reikia pirmiau ir daugiau, tiems ir šalpos paskiria pirmiau ir daugiau... Paklauses to patarimo, tada Balfas ir savo dovanas siuntė pagelbėti išvietintiesiems lietuviams Vokietijoje, Austrijoje, Italijoje, Prancūzijoje, Lenkijoje ir kitose valstybėse, nes tiems benamiams pagalba buvo būtiniausiai reikalinga.

Kalbant apie Lietuvą, Lietuvoje ir šiandien padevėtą amerikietišką geros kokybės drabužių žmonės mieliau vilki, negu prastos kokybės vietoje pasigamtintą Lietuvoje naują. Ir Miniotų Vytautėlis būtų mielai vilkėjęs amerikonišką drabužį ir avalynę, 1946—1950 m. dar Raseiniuose ir Biržuose redaguodamas tų provincijų laikraščius, tegaudamas menkutes algėles... 7

Povilo ir Gertrudos Dargių radijui jau 40 metų

Rašo JONAS AUDRONIS

Dabar Amerikos kontinente veikia 22 lietuvių radijo programos: Chicagoje 3, Bostone 2, New Yorke 2, Detroite 2, Clevelande, Hartforde, Los Angeles, Baltimorėj, Philadelphijoje, Rochestery, Montrealyje ir Toronte po vieną.

Pirmoji pradėta 1928 m. Chicagoje, antroji New Yorke. Pittsburghe veikia nuo 1932 m. Tai Povilo ir Gertrudos Dargių vadovaujama radijo valanda.

Tie metai, būtent 1932 metai Pittsburghui buvo ypatingi, o tuo metu ten gyvenančiam Povilui Dargiui tapo tikrai prisimintini.

- 1932 m. birželio 20-25 Pittsburghe įvyko SLA 37-tas Seimas, kuris savo darbo ir pramogine programa buvo įvairus, įdomus ir turtingas. Sesijų metu iškilio nepaprastų organizacinių ir piniginių opų reikalų, kuriuos svarstė 191 delegatas. Bet tie reikalai iš lygsvaros neišvedė nė vieno. Seimas praėjo sveiko demokratiškumo aukštumoje - pozicijos ir opozicijos - parodė gerosios valios ženklą.

Seimo pramoginė dalis buvo taip pat ypatinga. Ją ruošė Pittsburgho sumaniųjų ir veiklių nariai. Seimo atstovams ir svečiams netikėtumas - tai pastatymas operos "Fausto". Tą dieną bostoniečio boksininko Žukausko-Jack Sharkey vyko kova su vokiečiu Smellingu, ką per radiją "Fausto" spektaklio pertraukų metu visi sekė ir, pagaliau, visi tuoj telegrama pasveikino Šarkį laimėjusį pasaulio geriausio boksininko vardą.

Sekančią dieną į šį Seimą atskrido kap. Steponas Darius iš Chicago ir kalbėjo apie ruošiamą kitais metais jo skridimą per Atlantą į Kauną - apie skridimą iš Amerikos į Lietuvą, be nusileidimo kitur!

Tradicinis banketas, be kurių neapsieina nė vienas Seimas, buvo didelis ir įdomus. Jo sudėtyje, be valgių ir gurkšnojimų, dar buvo konstruktyvių kalbų, kalbų protu ir širdimi - tampančių įžymiųjų visuomeninių veikėjų gražiu įvertinimu nuveiktųjų darbų ir planų ateičiai. Tos kalbos rikiavosi meninėje dalyje ir jos pynėsi su muzikais ir dainininkais.

Tuo buvo ypatingas Susivienijimo 1932 m. Seimas Pittsburghe. Tai - ne viskas.

Dabar grįšiu į šio Seimo pradžią, kuri buvo taip pat kitokia. Seimul rengti komisija, kurios pirminiku buvo tada brandus jaunuolis Povilas Dargis, Seimo dalyviams Seimo išvakarėse suruošė pikniką, į kurį susirinko apie 2,000 žmonių. Siame piknike kalbėjo ir pasveikino buvęs to meto SLA Prezidentas St. Gegužis. Jis Seimą pasveikino iš Pittsburgho radijo stoties lietuviškoj programoj, kurią tvarkė ir vadovavo tas pats

SLA Seimui rengti komisijos pirmininkas Povilas P. Dargis.

Taigi šiuo metu jau suėjo per 40 metų nuo to pirmojo pasveikinimo oro bangomis, o tuo pačiu oru iš Pittsburgho kiekvieną sekmadienio vidudienį - kada saulutė atsuduria savam zenite - tas Povilo ir Gertrudos Dargių lietuviškas žodis didžiuoju debesų keliu sklinda ir dabar.

Pittsburgh radijo stotyje WPIT kiekvieną sekmadienį 12:30 val. dienos yra ištariami šie žodžiai:

"Labą dieną, gerbiameji. Kalba Povilas Dargis". Po to seka, "Lietuviais esame mes gimę, lietuviiais turime ir būt. Tą garbę gavome užgimę, jai ir neturim leist pražūt".

Tie žodžiai pasiekia tūkstančius lietuvių namų ne vien Pittsburghe, jo apylinkėse, bet pasiekia Ohio ir West Virginia gyvenančiuosius, visur godžiai laukiančiuosius lietuvių kalba pasveikinimo, naujienų, lietuviškos muzikos ir savų dainų.

Ir va, ta lietuviška radijo programa, pradėta 1932 metais, tada patarnavusi istorinį SLA Seimą pasveikinti, tada buvusi, nors ir įdomi valandėlė, tačiau vis vien atrodžiusi tik "valandėlė", šiandien matomomis akimis yra virtusi dideliu ir svarbiu tos Amerikos dalies informacijos, apšvietos, kultūros ir meno šaltiniu. 40 metų ištesėt į mikrofona kalbėt, t. y. kur kas per 2,000 kartų pastoviai - be vasaros atostogų ir be atlyginimo! - tarnaut savai lietuvių visuomenei, yra tikrai didelis dalykas.

Povilas Dargis Pittsburghe yra tai atlikęs jau virš 40 metų ir dabar tebeatlieka nuostabi savo patvarumu, neužgesstančia jame lietuviybės liepsna, sveiku prigimtu išmanymu to, ko jis imasi, kam įsipareigoja visų lietuvių labui.

Dažnam ateis į galvą klausimas - iš kur jo tokia ištvermė?

Pirmasis tokios ištvermės šaltinis - yra paties Povilo Dargio kieta žemaitiška prigimtis, būdinga jam. Antras ištvermingumo bendrininkas - yra jo nenutrūkstantis ryšys su plačiausia lietuvių visuomene, kuriai jis siūlo savo idealistinį nusistatymą, o iš visuomenės gauna paskatinimą, pritarimą ir įkvėpimą jo darbo prasmingumui įrodymą. Trečias ištvermės grūdintojas - yra jo žmona Gertrūda Dargienė-Platakytė. Ji jau čia gimė, tačiau lietuviškaitė, taip pat iš tėvų žemaičių. Už Povilo ištekėjusi 1929 metais, sudarė tikrą visuomenininkų šeimą.

Lietuviškajai radijo programai Pittsburghe ir ji yra pasiūventusi. Prie to, būdama muzikinio išsilavinimo, smulkininkė, programos meniniam apipavidalinimui yra davusi savo vertingą dalykų supratimą, gerą skonį. Ji yra pirmoji ir vienintelė Povilo Dargio pavaduotoja kai kartais,

Povilas ir Gertruda Dargiai

dėl daugelio visuomeninių įsipareigojimų supuolimo, jam tenka kurį nors sekmadienį Pittsburghe nebūti.

Povilas Dargis yra daugiašakis visuomenininkas. Jis yra Susivienijimo Lietuvių Amerikoje Prezidentas, vadovaudamas tai vyriausio amžiaus Amerikos lietuvių organizacijai jau 18-uosius metus. Jis buvo ir tebėra veiklus Lietuvos Mylėtojų Draugijoje. Šiandien jis yra vicepirmininko pareigose. Tokiose pat pareigose yra Amerikos Tautinėje Sandaraj ir dar - Amerikos Lietuvių Taryboj!

Povilui Dargiui, jo lietuviškosios radijo programos darbe Pittsburgho radijo stotyje, jo žmo-

nos Gertrudos Dargienės paranki talka buvo lemta, kaip pats Dargis sako, "paties lietuviškojo Praamžiaus." . . .

Gertrudos ir Povilo Dargių - talka dar ypač ryški, kai išgirsti lietuviškosios radijo valandėlės užsklandimą:

"Iki kito karto - sakom sudiev, Gertrūda ir Povilas Dargiai. Šios dienos programą vedėm - mudu abudu".

Tai girdint, tai minint ir tai brangiai vertinant, tokiems šauniems radijo vedėjams - Gertrūdai ir Povilui Dargiams - , tenka linkėt sveikliausių ir ilgiausių metų! Ilgiausių metų radijo programoj, ilgiausių metų visuomeninėj veikloj.

NOREIKOS MARŠRUTAS - Milano, Berlynas, Hamburgas

Tokiu gastroliniu maršrutu išvyko Lietuvos Valstybinio akademinio operos ir baletu teatro solistas, liaudies artistas Virgilijus Noreika.

Virgilijus Noreika pakviestas į Didžiojo USSR teatro trupę, kuri ištisą mėnesį gastroluos garsojoje Milano La Scaloje.

Trečią kartą Lietuvos dainininkas vyksta gastrolių su Didžiuoju Maskvos teatru. Su šiuo teatru jis yra buvęs Prancūzijoje ir Čekoslovakijoje. N. Noreika du sezonus stažavosi Milano La Scaloje, sėkmingai dalyvavo, šio teatro spektakliuose. Milane Virgilijus Noreika atliks Bojano vaidmenį M. Glinkos operoje "Ruslanas ir Liudmila" bei Vladimiro - A. Borodino operoje "Kunigalkštis Igoris".

Iš Milano gastrolių maršrutas dainininką atves į Vokietijos Demokratinę Respubliką, kur Berlyno Nacionalinėje operoje dainuos dviejuose spektakliuose - J. Verdžio "Rigolete" Hercogą ir J. Pučinio "Madam Bateriafly" - Pin-kertoną.

Pirmą kartą liaudies artistas V. Noreika pakviestas gastrolių į Vokietijos Federatyvinę Respubliką. Hamburgo operoje jis dalyvaus "Rigolete" spektaklyje. Į Vilniaus operos sceną dainininkas sugrįš tik gruodyje.

I. LIETUVAITYTĖ

LIETUVIŲ FONDAS, kaip skelbia jo valdyba, nuo įsikūrimo iki 1973 m. spalio 1 d. gautą pelną iš nuleičiamo pagrindinio kapitalo pasiskirstė šitaip: Knygoms leisti \$50,100,00, aukštajam lituanistikos mokslui \$47,967, Mokyklų priemonėms ir vadovėliams \$43,-950, kultūrinei veiklai remti \$13,-615, mokyklinei spaudai ir Jaunimo literatūrai \$13,650, Lituanistikos mokykloms remti \$21,885, Jaunimo veiklai skatinti \$16,150, Literatūros premijoms \$9,150, Meno premijoms \$1,000, Lietuvių spaudai remti \$6,000, Lietuvių organizacijoms remti \$13,163, Stipendijos lituanistikos studijoms universitetuose \$5,375, Mykolo Konstantino Čiurlionio filmui \$2,500. Iš viso \$244,505,00.

VIENYBĖ, 1973 m. spalio 26 d.

LIETUVIAI PASAULYJE

Kaip atsitiko su pabėgusiu Lietuvos turistu Romoje

Iš Romos pranešama, kad italų spauda aprašiusi vieną įvykį, kaip lietuvis turistas Bronius Strikulis, 30 m. amžiaus, mechanikas specialistas iš Panevėžio pirma buvęs priimtas pasilikti Italijoje, o paskui grąžintas sovietams.

Sakoma, kad spalio viduryje į Neapolį atplaukę rusų laivas su turistais, kurių tarpe buvo ir lietuvių. Spalio 14 d. dalis turistų autobusais buvo atvežti apžiūrėti Romos, kur Bronius Strikulis pasiprašęs politinio pabėgėlio teisių. Policija, susisiekusi su atitinkamom įstaigom, jam leido pasilikti ir sakė, kad jis bus nuvežtas į pabėgėlių stovyklą Trieste.

Tačiau tuo tarpu sovietiniai ekskursantai pastebėjo, kad jiems trūksta trijų keleivių ir pradėjo jų ieškoti. Kitų dviejų nesurado, bet sužinojo, kad Strikulis yra policijos žinioje. Kai Strikulis turėjo išvykti į Trieste ir jau geležinkelio stotyje laukė traukinio, lydimas italų policininkų, prie Striku-

lio prišokę du stiprūs vyrai ir reikalavę, kad jis sugrįžtų prie grupės. Policijai visus tris nuvežus į policijos būstinę, paaiškėjo, kad kiti du buvę Vladimiras Petkėlis Vytautas Pupeikis.

Vykstant iš geležinkelio stoties į policijos būstinę, tie du vyrai, sakoma, visą laiką taip šaukė ant Strikulio ir jam grasię, kad pagaliau Strikulis per vertėją pareiškęs policijos pareigūnams, kad jis pakeičias savo nuomonę ir nenoris pasilikti Italijoje. Tada jis buvo nugabentas į TSRS konsulatą, o tie du vyrukai sugrįžo atgal prie ekskursijos ir išvyko į Neapolį.

Vėliau TSRS ambasada, žurnalistams teiraujantis, aiškinusi, kad visą reikalą surežisavusi italų policija, kuri norėjusi pagrobti sovietų pilietį ir nuvežti jį į Trieste ir kad tasai, jau vežamas, pamatęs savo tautiečius, ėmęs šauktis pagalbos. Buvo grasinama italų valdžiai formaliu protestu dėl sovietinių piliečių grobimo.

Walter Chase-Cekanauska palaidojus

Rugsėjo 29 d. 5:30 val. ryte po ilgos širdies ligos Saint Francis ligoninėje mirė senosios kartos lietuvis, žymus visuomenininkas, Walter Chase (Vladas Čekanauskas). Jau kuris laikas jį kankino širdies priepuoliai. Paskutiniu laiku net 14 kartų vos vos suspėdavo patekti į ligoninę ir kiek pratęsti savo gyvenimą. Deja, ši kartą ir ligoninė nuo mirties išgelbėti negalėjo. Velionis buvo 79 metų amžiaus.

Nors paskutiniu laiku gyveno ir dirbo Hartforde, bet palaidotas Worcesterio, Mass., kur gyvena jo pusseserė. Laidotuvių direktorius buvo Dirsė, o šv. Mišios ir gedulingos pamaldos atlaikytos šv. Kazimiero bažnyčioje. Palaidotas vietos kapinėse.

Iš Hartfordo laidotuviuose dalyvavo Bronius Vedeikis ir pasakė atsisveikinimo kalbą L. A. P. klubo vardu, Vaclovas Nenortas, Feliksas Bočiūnas, Jonas Medonis su žmona, Vaitiekūnaitė ir kiti. Iš Waterburio į laidotuves buvo atvykęs dr. Petras Vileišis ir pasakė atsisveikinimo kalbą Lietuvos Bendruomenės vardu. Paskutiniu laiku velionis gyveno pas Feliksą Bočiūną, kuris jį globojo ir gelbėjo ligoje.

Walter Chase (Vladas Čekanauskas) yra gimęs 1894 metų rugsėjo 6 d. Meškučių k. Nedingės valsčiaus, Alytaus apskr. Į JAV-bes buvo atvykęs 1913 metais. 1923 m. yra baigęs geležinkelio administracijos ir buhalterijos kursus Dodge Railway institute Valparaiso, Ind.

Jo veikla šiame krašte reiškėsi labai plačiu mastu: 1924-25 m. buvo ALTS centro sekretorius ir Sandaros laikraščio administrato-

rius, taip ALTS politinio komiteto pirmininkas; 1929-1930 m. - Vilniui vaduoti s-gos įgaliotinis JAV-se ir organizatorius; 1919-1920 m. Lietuvos laisvės sargų Worcesterio Kuopos štabo vedėjas; 1948-1950 - Tėvynės mylėtojų dr-jos pirmininkas; nuo 1951 metų Lietuvos Bendruomenės JAV laikinojo organizacinio komiteto išdininkas. Bendradarbiavo Amerikos lietuvių spaudoje: Vienybėje Lietuvininkų (nuo 1916), Lietuvoje (nuo 1928 m.); daugiausia pasirašydavo V. M. Klausučio slapyvardžiu. Parašė ir scenos vaidelių: "Lenkų Konspiracija" ir "Kova už Laisvę", kurie buvo suvaidinti Hartforde ir Worcesterioje. Atskirai išspausdinta brošiūra "Mūsų Vilnius", 1930 metais, (Žiūr. L. E. III t., psl. 482).

Kaip nusipelnusiam Lietuvai ir lietuvių tautai asmeniui, Hartfordo visuomenė Vladiui Čekanauskui prieš 9-rius metus yra surengusi jo 70 metų amžiaus progą banketą. Pasakyta jo adresu daug gražių kalbų, o "Tėvynės Garsų" lietuvių radijo valandos vedėjas Alg. Dragūnevičius su velioniu yra turėjęs pasikalbėjimą, kurį dabar, X. 7, radijo vedėjas, perdavė per radiją. Čia velionis a. a. Vl. Čekanauskas, pasisako apie svarbiausius jo gyvenimo tikslus, kuriais ir rūpinęsis: Suaugusiems mokyklų JAV steigimas, Vilniaus vadavimas; Lietuvai pagalba - Savanorių šiame krašte verbavimas; 1935 m. vykęs į Vilnių tikslu iš-tirti žemės išpirkimą iš subankrutavusių dvarininkų ir atiduoti lietuviams. Tada buvo nuvykęs ir į Lietuvą, dalyvavęs Lietuvių kongrese. Įspūdžius iš tų laikų Lietuvos parsivežęs labai gerus

Lietuvių diena Kanadoje

LIETUVIŲ DIENA, devynioliktoji iš eilės, įvyko Toronte. Prasidėjusi spalio 5 d., penktadienio vakare, truko visą šeštadienį ir sekmadienį. Naujuosiuose Lietuvių namuose penktadienio vakare koncertavo Vaclovo Verikailio vadovaujamas merginų choras "Aidas". Šeštadienio vakarą vieno svetimtaučiu klubo salėse įvyko susipažinimo parengimas, kuriame dalyvavo apie pora tūkstančių jaunimo ir senimo. Sekmadienis pradėta pamaldomis, vėliau Ryersono Politechnikos instituto teatre įvyko pagrindinė programa su kalbomis ir koncertu. Šalia sveikinimų, kurių tarpe buvo Lietuvos gen. konsulas dr. J. Žmuidzinas ir Ontario vyriausybės bei Toronto savivaldybės atstovai, pagrindinę kalbą pasakė svečias iš Chicagos - Draugo kultūros skyriaus redaktorius poetas Kazys Bradūnas. Jis kalbėjo apie mažų tautų išlikimo reikalą. Pabaigai paskaitė eilių iš kūrėjų išėjusių savo knygos "Pokalbiai su karalium".

Koncertinę programą atliko Čiurlionio vardo ansamblis iš Clevelando, vadovaujamas Alfonso Mikulskio. Pasirodė vyrų, moterų

ir mišrus choras su kanklių bei pučiamųjų orkestrais ir tautinių šokių šokėjai. Publika ansamblių sutiko ir palydėjo dideliu šiltumu.

Šią Lietuvių Dienos programą rengė Kanados Lietuvių Bendruomenės Toronto apylinkės valdyba.

TRYS CHICAGOS MENININKES spalio 13-14 dienomis lankėsi Toronte, Kanadoje, kur Moters žurnalo redakcija surengė parodą ir literatūros programą. Dailininkė Aldona Labokienė ir Magdalena Stankūnienė ne tik supažindino torontiečius su savo paveikslais, bet ir beveik visus jiems pardavė. Trečioji menininkė - poetė Julija Švabaitė - jausmingai paskaitė eilėraščių iš savo netrukus išleidžiamos knygos.

Putname įsteigtas Galdiko muziejus

Spalio 7 d. Putname seserų sodyboje atidarytas New Yorke gyvenusio ir neseniai mirusio dail. Adomo Galdiko muziejus. To muziejaus kuratorė yra dail. Aleksandra Merker.

Muziejaus atidaryme dalyvavo apie 40 dail. Galdiko mokinių, draugų ir pažįstamų. Iš New Yorke buvo nuvykęs dailininkų grupė - Kašubos, Jonynas, Vikt. Vizgirda buvo atvykęs iš Bostono.

Muziejus įkurtas atskirame name, kurį vadina Raudondvariu. Ten pagrindinėje salėje visos sienos nukabinėtos dailininko paveikslais, o šalia tos salės esančiame nedideliame kambaryje yra sukaupti patys būdingiausi dailininkai: jo paskutinis paveikslas "Žemičių koplytėlė", šalia kabantis jo darbo chalatas, paletė, šiaudinė skrybėlė ir daug bloknotų su įvairiais škiečiais.

PUTNAMO SESERŲ RĖMĖJŲ spalio 6 ir 7 d. rengta madų paroda praėjo sėkmingai. Modeliavo ir savo kūrybą slūvime parodė gausus būrys Chicagos moterų.

ir gražius. Tai buvo Nepriklausoma Lietuva - ne ta, kurią buvo palikęs 1913 metais.

Dėl lietuvių ateities Amerikoje velionis pareiškė, kad amerikoniška Lietuva bus tol, jei bus išlaikyta lietuvių kalba, spauda ir organizacijos. Dėl Lietuvos atvadavimo jis pasakęs, kad dabar Lietuvai išvaduoti yra geresnės perspektyvos, negu buvo prieš pirmąjį karą. Walter Chase (Vladas Čekanauskas) Lietuvos valdžios buvo apdovanotas Gedimino ordinu.

Išėkis, Mielas Vladi, Viešpaties Ramybėje.

JONAS BERNOTAS

New Britain, Conn.

WINTER GARDEN TAVERN, INC.

VYT. BELECKAS
Savininkas

SALĖ VESTUVĖMS IR KITOKIOMS PRAMOGOMS. BE TO, DUODAMI POLAIDOTUVINIAI PIETŪS.

Pirmos rūšies lietuviškos maistinės priemonės kainos.

1883 Madison Street • Brooklyn 27, N. Y. (Ridgewood)

Tel. E Vergreen 2-6440

SPORTAS

Edvardas Šulaitis

SENSACIJA ISPANIJOJE

Tarybų Sąjungos krepšinininkai jau nuo 1957 metų buvo laimėję aštuonią Europos krepšinio pirmenybes. Jie ir šiemet važiuo į Ispaniją viltimi iš ten sugrįžti su auksu. Tačiau jiems reikėjo pasitenkinti bronzą, kuomet į priekį prasitūmė Jugoslavija ir Ispanija. Olimpiniame krepšinio čempionate krito prieš ispanus pusfinalyje, kuomet jiems didžiausiu priešu pasirodė esantis Ispanijoje gyvenęs ir to krašto pilietybę turįs amerikietis Brabender.

Ispanai tarybinius sportininkus nugalėjo 80:76 ir Brabender sukėlė 20 taškų Tarybinėje rinktinėje vėl figuravo lietuvis Modestas Paulauskas, kuris po Miuncheno olimpiados buvo gavęs atostogų ir jo nematėme tarybinės rinktinės gastroliūse Š. ir P. Amerikoje.

Paulauskas Ispanijoje pasirodė neblogai ir keliuose rungtynėse sukrovė daugiausia taškų. Tačiau po trečios vietos užėmimo bus ieškoma apirkimo ožlių ir tokiu gali būti Paulauskas, nors jis, kaip atrodo, ir pats nelabai nori žaisti su tarybine rinktine.

Pirmenybių baigėme Jugoslavija laimėjo prieš ispanus 78:67. Gana kuklia (10-ja) vieta pasitenkino Prancuzija prieš kurios rinktinę žaidė (ir pralaimėjo) lietuviai turistai krepšinininkai iš Amerikos. Palyginus gerai pasirodė italai, kurie sugriebė 5-ąją vietą.

DVI ŽVAIGŽDĖS. Išvykos į V. Europą krepšinio žvaigždės: Edvardas Palubinskas, Australijos krepšinio rinktinės žaidėjas Miunchene olimpiadoje, ir Steve Puidokas. Z. DEGUČIO nuotr.

TRYS DIDIEJI. Krepšinio veteranas, buvęs Lietuvos krepšinio rinktinės žaidėjas Mykolas Ruzgys (viduryje) su Vyt. Grybausku (kairėje) ir S. Amerikos liet. sporto sąjungos pirm. J. Bariu. Z. DEGUČIO nuotr.

S. AMERIKOS LIETUVIŲ SPORTININKŲ SUVAŽIAVIMAS

S. Amerikos Lietuvos fizinio auklėjimo ir sporto sąjungos suvažiavimas šaukiamas lapkričio 24-25 dienomis Chicagoje. Čia bus naujų sąjungos vykdomųjų organų rinkimai, bus diskutuojami išvykos į Europą klausimai ir kt.

- NEW YORKO Lietuvos futbolo komandoje pradėjo žaisti chicagietis Julius Ringus, kuris į New Yorką persikėlė gyventi ir dirbti medicinos daktaro darbą. Savo debiute New Yorko Lietuvos vienuolikėje jis pelnė vieną įvartį ir padėjo savo komandai laimėti pergalę prieš Bavarians 2:1.

- RYTŲ SPORTO apygardos lauko teniso pirmenybės buvo pravesotos Newark, N. Y. Vyrų A kl. laimėjo Pr. Gvildys, o B kl. - T. Jaisaitis. Buvo žaidžiama ir kitose klasėse. Viso dalyvavo 39 žaidikai.

- VIOLETA NESUKAITYTĖ iš Toronto kartu su Kanados vyrų stalo teniso rinktine išvyko į Airiją, kur dalyvaus mišrių komandų varžybose. Ten ji išbus iki gruodžio mėn. vidurio.

- JANINA GLANERTAITĖ, 18 m. amžiaus Kanados lietuvaitė garsėja vandens sporte. Ji vandens slidžių sporto šakoje yra laimėjusi nemaža prizų.

- LAIMA SIMONAVIČIŪTĖ, kuri yra gimusi Sibire ir dar labai seniai atvykusi iš Lietuvos į JAV, yra viena garsesniųjų šio krašto sportininkių "karate" sporto šakoje. Ji dar yra tik 17 m. amžiaus ir jau spėjusi įrodyti savo pajėgumą. Simonavičiūtė atvyksta į Chicago ir čia dalyvaus Margučio radio programos bankete.

PATIKSLINIMAS

Vienybės 1973 m. Nr. 14 sporto skyriuje įdėtoje nuotraukoje vaizduojami ne F. Kraučiušas su B. Shotu, bet šachmatininkai Šalkauskas su Jakštu. Ta E. Šulaičio nuotrauka daryta per JAV "Open" šachmatų pirmenybes Chicagoje.

Įdomią nuotrauką Salomėja Narkėliūnaitė nufotografavo Stasio Michelsono ir Aleksandro Augūno SLA Sukaktuvinio seimo metu Miami Beach, Floridoje. Tokių garbingų amžių sulaukę šiuodu veteranai dar sielojosi Lietuvos, ypač SLA veikla.

Rugsėjo 24 rytą Milton Igoninėje mirė Stasys Michelsonas. Gruodžio 13 d. būtų baigęs 92 metus.

Į Ameriką atvyko 1906 metais. 1908 m. pradėjo redaguoti Keleivį. Tą darbą tęsė iki 1945 metų liepos 1 d., kada Keleivį perleido Lietuvos socialdemokratų sąjungai.

Michelsonas buvo SLA Apšvietos Komisijos narys, visais seimais aktyvus delegatas, - 1956 metais buvęs ir SLA Kontrolės komisijos narys.

Aleksandras Augūnas, Lake Worth, Florida Lietuvos Klubo pirmininkas, Vienybės bendradarbis ir SLA veikėjas, mirė spalio 13, sulaukęs 82 metų amžiaus. Liko žmona Stasė ir sūnus Julius.

Augūnas ilgus metus jaunatvėje gyveno Brooklyne, buvo ir Vienybės administratorium, vėliau buvo įsikūręs St. James ir kitose vietovėse, Long Island. Paskutiniuosius kelerius metus pradėjo negaluoti, turėjo kas keli mėnesiai reguliariai pabuvoti Igoninėje kraujui papildyti. Ne vien lietuviai, bet ir visi neteko veiklaus veterano.

FILMAS APIE IŠVYKĄ

Chicagos Menės salės patalpose buvo rodomas filmas apie lietuvių sportininku išvyką į Europą, kuri demonstravo jo gamintojas dr. Ramonas.

HAVEN REALTY

TRAVEL AGENCY · MUTUAL FUNDS · INSURANCE

Perkant ar parduodant namus, išnuomojant butus, igyjant apdraudus, federalinių ir valstybių (Income Tax) užpildymu, pirkimui piniginių perlaidų (Money Orders) ir įvairiausiais kitais reikalais, - kreipkitės į

Joseph Andrusis - Tel. VI 7-4477
87-09 Jamaica Avenue

Woodhaven, N. Y. 11421

BILIETAI PARDUODAMI VISOMIS SUSISIEKIMO PRIEMONĖMIS Į VISAS PASAULIO VIETAS

Ardara kasdien nuo 9 v. r. iki 9 v. vak.

SILVER BELL BAKING CO.

A. Radziūnas, savininkas

MŪSŲ SPECIALYBĖ LIETUVIŠKA DUONA, PYRAGAI VEDYBINIAMS IR KITOKIEMS POKYLIAMS.

43-04 Junction Blvd.

Corona, Queens, N. Y. 11368

Tel. 779-5156

Tragiskai mirė J Kilmonis

Š. m. spalio 15 d. automobilio avarijoje tragiškai mirė Juozas Kilmonis iš Los Angeles, Cal.

Su dviem amerikiečiais draugais jis buvo išvykęs į Kanadą medžioti. Grįžtant į namus iš Britų Kolumbijos, įvyko avarija sužeidusi visus tris keliautojus. Juozas Kilmonis mirė ambulanso pakeliui į ligoninę. Jo draugai, kad ir sunkiai sužeisti, jau sveiksta.

Juozo Kilmonio netikėtą mirtį labai sunkiai pergyvena jo žmona Marijona ir duktė, aktorė Rūta Lee. Jo liūdi ir sesuo Mėlvinė Vilimienė gyvenanti Montrealyje.

Kilmonio kūnas buvo atskraidintas į Los Angeles, kur spalio 21 d. įvyko atsisveikinimas. Spalio 22 buvo palaidotas vietos kapinėse po pamaldų šv. Kazimiero bažnyčioje, atnašaujant prel. Kučingui ir velionio giminei kun. Burevičiui iš Chicagos. Pamaldų metu giedojo solistė Florencija Korsakaitė.

Juozas Kilmonis buvo gimęs Bukautiškių km., Alytaus apskr. 1902 metais. Susituokęs su Marijona Kamandalyte 1926 metais, atvyko į Kanadą ir eilę metų gyveno Montrealyje. Vėliau persikėlė į Los

Juozas Kilmonis

Angeles, Cal., kur jo dukra Rūta ruošėsi filmų karjerai. 1964 m. su dukra ir žmona buvo nuvykęs į Lietuvą ir aplankė savo ir žmonos giminių.

Mirė Zuzana Arlauskaitė-Mikšienė

Spalio 2 d. Detrote mirė Lietuvos teatro veteranė, aktorė ir režisierė Zuzana Arlauskaitė, 82 m. amžiaus. Detrote ji gyveno nuo pat savo atvykimo iš Vokietijos, į kurią ji kartu su didele banga pabėgėlių pasitraukė karo metu.

Gyvendama Ingolstade, ji suorganizavo vaidintojų grupę ir buvo jos režisierė. Atvykusi į JAV ir apsigyvenusi Detrote, ji visą laiką dirbo su meno mėgėjų būreliu, pastačiusi su juo keliasdešimt veikalų, kuriuos pamatė ne tik vietos, bet ir kitų miestų lietuviai.

Z. Arlauskaitė-Mikšienė buvo gimusi Šiauliuose. Pradžioje mokėsi Šiauliuose, paskui Rygoje ir Petrapilyje. Tuose miestuose ji

yra dirbusi ir vaidinusi daugumoje lietuviškų vaidinimų. 1919 m. buvo pakviesta į Vilnių, bet ji užėmus lenkams, išsikėlė į Kauną, kur dirbo Valst. dramos teatre iki 1931 m., kada išėjo į pensiją. Tačiau, ir pensijoje būdama, ji dar vaidino įvairiuose teatruose.

Dviem broliam, Antanui ir Jonui Veniams, Chicagoje mirus, pasirodė, testamentu jie paliko Lietuvos fondui \$6,737.86. Abu buvo naujieji ateiviai, bet paliko sektiną pavyzdį senesniems, kurie testamentuose nepasirūpina, sakysime palikti kokį palikimą, nežiūrint kaip kuklų, seniausiam Amerikos lietuvių laikraščiuvi Vienybei.

Namų pirkimo, pardavimo, apdraudos ir visais reikalais kreipkitės į

REAL ESTATE & INSURANCE

John Orman Agency

GERIAUSIAS PATARNAVIMAS

Pildomi miesto, valstybės ir federalinės valdžios mokesčių paraiškimai.

110-04 JAMAICA AVE. RICHMOND HILL, N. Y.

Telefonas

Virginia 6-1800

Rašomasias mašinėles lietuvišku raidynu galite užsisakyti Vienybėje

Jų galite užsakyti laiškais arba asmeniškai Vienybėje įsigyti. Mašinėles gamintos Vokietijoje. Jas galima siųsti saviškiams į Lietuvą. Pati lengviausia ir mažiausia tik 14 svarų, kainuoja \$105.50. Didesnės mašinėles \$139.50. Amerikoje atstovybėse mašinėlių dalis galima gauti visur. Jų turi ir Lietuva.

VIENYBĖ, 192 HIGHLAND BLVD., BROOKLYN, N. Y.

ĮVAIRIOMS ŠVENTĖMS

PAPUOSALŲ GAUSITE

Alice's Florist Shop

107-04 Jamaica Ave. Richmond Hill, N. Y.

Gėlės įvairiom progom

Maloniai kviečiame kaimynystėje gyvenančius lauktuosius atsilankyti arba paskambinti telefonu 846-5454; vakare 738-1946. Čia rasite nuoširdų lietuvišką patarnavimą.

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI Funeral Directors

JUOZAS KAVALIAUSKAS

LICENSED PENNSYLVANIA AND NEW JERSEY

1601 S. Second Street, Philadelphia, Pa.

Telefonas: DEwey 4-5136

CHARLES J. ROMAN FUNERAL HOME

WILLIAM H. BEARD, SUPERVISER

1113 Mt. Vernon St., Philadelphia, Pa.

Telefonas: POplar 5-4110

M. P. BALLAS FUNERAL HOME

ALB. BALTRŪNAS-BALTON

660 Grand St., Brooklyn, N. Y. 11211

NOTARY PUBLIC

Tel. STagg 2-5043

JOSEPH GARSZVA

UNDERTAKER AND EMBALMER

JOSEPH J. GARSZVA, Jr.

231 Bedford Ave., Brooklyn, N. Y. 11211

Telefonas: EVergreen 8-9770

ŠIE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI IŠNUOMOJA
AUTOMOBILIUS ĮVAIRIEMS REIKALAMS

VIENYBĖ

MELDUTIS LAUPINAITIS, veiklus žurnalistas, nuolatos gyvenantis Sao Paulo, Brazilijoje, ilgesniam laikui yra atvykęs į JAV į svečius pas savo seną pažįstamą Eleną Vaitiekūnienę. Šiuo metu jis vieši New Yorke ir susipažįsta su miesto įžymybėmis. Brazilijoje Laupinaitis yra žinomas kaip Tarptautinio antikomunistinio fronto veikėjas. Yra parašęs ir išleidęs knygų.

TĖVAS LEONARDAS ANDRIEKUS iš Brooklyno, kur ėjo įvairias pareigas, persikėlė gyventi į Kennebunkport, Maine. Jis ten bus centrinio vienuolyno viršininku. Tačiau su New Yorku ryšių visiškai nenutraukia, nes čia yra Lietuvos Rašytojų Draugija ir jis jai pirminkauja.

KUN. P. RAUGALUI, Apriškimo parapijos klebonui gruodžio 6 sueina 60 metų amžiaus. Ta proga gruodžio 9, sekmadienį ruošiamas jam pagerbtuvės. Tam tikslui sudarytas komitetas: Algirdas Kačanauskas, kun. S. Ralla, V. Šventoraitis, C. Finn, J. Gerdvilienė, M. Šalinskienė, E. Gerdvilienė, L. Šenken.

KETURI ATSTOVAI iš New Yorko buvo nuvykę į Boston, Mass., dalyvauti Kėleivio redaktoriaus Stasio Michelsono laidotuvėse. Tai buvo SLA Centro išdėtininkė Eufrozina Mikūžiuotė, Liet. socialdemokratų partijos Užsienio delegatas Jonas Vilkaitis, Lietuvos Darbininkų Draugijos 7 Kuopos pirmininkė Bronė Spūdienė ir Amerikos Liet. socialdemokratų sąjungos centro komiteto pirm. Jonas Pakalka. Kai kurie jų pasakė kalbas šermeninėje.

DR. DOMA JASAITI jo 75 metų sukakties proga pagerbs newyorkiečiai lapkričio 11 d. Kalbės Stasys Lušys iš Bostono ir Juozas Laučka iš Washingtono. Meninėje programoje dalyvauja pianistė Julija Rajauskaitė-Petrauskienė ir dramos aktorius Henrikas Kačinskas.

HENRIKAS KAČINSKAS, dramos aktorius, daug metų dirbęs Amerikos Balse Washingtono, išėjęs į pensiją, sugrįžo į New Yorką.

GEROS SVEIKATOS ALBERTUI RADŽIŪNUI

Prieš kurį laiką sunkiai persirgęs Albertas Radžiūnas, "Silver Bell" kepyklos, kurios juoda duoną taip mėgsta lietuviai, atšventė 45 metus. Jo kepykla yra Junction Blvd. - 43rd St., Corona, N. Y. o jis pats su šeima gyvena Kingspoint, L. I., N. Y.

PASKAITA APIE GRYBUS

Dr. J. Gailūnas

Suffolk Apskritis, Amerikos Lietuvos Piliečių Klubu susirinkimas įvyks lapkričio 11 d., 2 val. po pietų, Voklečių salėje - Steuben Hall, 6 Brightside Avenue, East Northport, L. I., N. Y. Į Brightside Ave. įvažiuoti iš Larkfield Rd. prie LIRR pervažos. Dr. J. Gailūnas iš Hartford, Conn. supažindins kaip atskirti nuodingus grybus nuo tinkamų valgyti. Grybautojai pasinaudokite proga. Kviečiami visi lietuviai atsilankyti. Ta proga bus galima į klubą įstoti ir susipažinti su savo kalmytais. Klubas yra senas, dabar atjaunėja ir plečia savo veiklą. Rengiasi statyti savo namą, nes senas prieš keletą metų sudegė.

KLUBO VALDYBA

Lietuvių tarpe populiarus Fifi baras, 94-25 JAMAICA AVE., WOODHAVENE, paminėjo savo vienerių metų sukaktį. Iš k. į d.: Bronė Spūdienė, Daniellus Averka, Fifi savininkė ir Marytė Vasilka.

Pianisto Andriaus Kuprevičiaus koncertas Town Hall, New Yorke, bus sestadienį, lapkričio 10 d. 5 val. vak. Jo koncertą globoja ir bilietus platina Lietuvos Moterų Klubų Federacijos New Yorko klubas.

VLIKO SEIMAS GRUODŽIO 8-9 TORONTE, ONT. KANADOJE

VLIKO seimas įvyks Toronto, 8-9 dienomis. Valdyba kiekviename posėdyje svarsto Seimo darbotvarkę ir jai vykdyti ieško prelegentų. Žurnalistas, Bronius Kvilyš sutiko skaityti paskaitą su iliustracijomis, tema Lietuvos rusifikacija. Apie žmogaus teises okupuotoje Lietuvoje paskaitą skaitys dr. Kazys Karvelis. Bus paminėta VLIKO trisdešimties metų sukaktis.

ALTAS RUOŠIASI VASARIO 16-jai

Spalio 12 d. buvo ALTos skyriaus valdybos posėdis. Jame tartasi Lietuvos nepriklausomybės atsta-

tymo sukakties minėjimo reikalu. Patoglausia diena - vasario 17 d.

Šiomet ALTui pirmininkauja adv. St. Briedis. Sekretoriauja J. Gaidys, kuris ir pranešimus įrekorduoja.

Kitas posėdis bus lapkričio antroje pusėje.

TSR PASIUNTINYBĖJ NAUJAS LIETUVIS

Grįžtant į Lietuvą Edmundui Juškiui, iš Lietuvos atvyko naujai paskirtas sekretoriaus pareigoms lietuvis Rimgaudas Mališauskas, 35 m. amžiaus, Vilniuje baigęs universitetą ir Maskvoj visuomeninių mokslų akademiją. Atvyko su žmona Nijole, anglų kalbos mokytoja.

SLA 38 KUOPOS NARIŲ DĖMESIUI:

SLA 38 Kp. susirenka kiekvieną mėnesio pirmąjį ketvirtadienį. Seikantis - metinis susirinkimas įvyks gruodžio-December 6 d., 7 v. v. Šis susirinkimas įvyks naujoje vietoje, Fifi's Bar salėje, 94-25 Jamaica Ave., Woodhaven, N. Y., prie BMT Jamaica traukinio Woodhaven stoties, Jamaica 94 gatvės. Autobusas No. 56 stoja prie 94 gatvės, taip pat prie Jamaica Ave. stoja visi Woodhaven Blvd. autobusai. Ši miesto dalis yra viena ramiausių vietovių tįrštai lietuvių ir vokiečių apgyventa, naktį šviesios gatvės, didelis judėjimas, lengvai pasiekama iš visų miesto dalių.

Siame susirinkime įvyks nominacijos į SLA Pildomąją Tarybą, bus renkama SLA 38 Kp. valdyba ir aptariama eilė kitų svarbių reikalų.

SLA 38 KP. VALDYBA

Automobilio nelaimėje žuvus

JUOZUI KILMONIUI

jo žmonai Marytei, dukrai Rūtai Lee, seseriai Malvinai Vilimieni ir jos šeimai gilia užuojautą reiškia

BRONE SPŪDIENĖ